ROK III WARSZAWA, LUTY 1951 NR 2 (24)

GOSPODARKA MATERIAŁOWA

PAŃSTWOWA KOMISJA PLANOWANIA GOSPODARCZEGO
DEPARTAMENT ZAOPATRZENIA I BILANSÓW MATERIAŁOWYCH

Biblioteka Wyższej Szkoły Handlu Morskiego SOPOT

SPIS RZECZY:

	Str.
E. Łokszyn — Normowanie zużycia surowców i materiałów w przemyśle	37
Adam Stec — Planowanie zaopatrzenia w odzież roboczą ochronną i sprzęt ochrony osobistej	45
Opracowanie danych dla terenowych bilansów materiałów budowlanych	53
Opracowanie wstępnych terenowych bilansów materiałów budowlanych na r. 1951	58
Tryb zaopatrzenia i dystrybucji drewna w r. 1951	62
Umowy planowe na dostawę maszyn i urządzeń technicznych w r. 1951	64

E. ŁOKSZYN

Normowanie zużycia surowców i materiałów w przemyśle*)

Socjalistyczny system gospodarczy jest systemem najbardziej racjonalnym i najbardziej ekonomicznym. Rozrzutne i nieracjonalne wykorzystanie środków produkcji, charakterystyczne dla gospodarki kapitalistycznej, jest całkowicie obce dla gospodarki socjalistycznej. Nasza gospodarka jest całkowicie wyzwolona od tych ogromnych strat, które są nieuchronnym następstwem cechujących kapitalizm głęboko sprzeczności; socjalistyczna gospodarka nie zna krzyzysów, bezrobocia, pasożytniczego zużycia, chronicznego niewykorzystywania możliwości produkcyjnych, sztucznego wstrzymywania postępu itd., to znaczy tego wszystkiego, co charakteryzuje gospodarkę kapitalistyczną. „Jaki ogrom pracy — pisał Lenin — idzie na marne w obecnych czasach z powodu bezładności i chaotyczności całego kapitalistycznego przemysłu!"

Jedną z najważniejszych zasad socjalistycznej gospodarki jest zasada przestrzegania systemu oszczędności. Lenin i Stalin wskazywali niejednokrotnie na konieczność oszczędnego wykorzystywania państwowych zasobów. W liście do wszystkich członków partii „O walce o system oszczędzania" (kwiecień 1926 r.) Stalin i Kujbyszew, w imieniu WKP(b) wskazali, że system oszczędzania „nie może być rozpatrywany jako krótkotrwała akcja", że „walka o system oszczędzania powinna stać się sprawą wszystkich kierowniczych organów gospodarczych, szczególnie zaś wszystkich komunistów pracujących w jednostkach gospodarczych".

System oszczędzania ma na celu usuwanie objawów wszelkiego rodzaju rozrzutności i niegospodarności, gruntowanie racjonalnego wykorzystania wszystkich środków produkcji tzn. likwidację wszelkiego rodzaju strat w wykorzystywaniu narzędzi i przedmiotów pracy, zwiększenie wydajności pracy, przyśpieszenie obiegu środków obrotowych, racjonalizację i redukcję nadmiernego aparatu administracyjnego.

W ogólnej walce o system oszczędzania duże znaczenie posiada walka o zmniejszenie zużycia surowców, materiałów, paliwa i energii elektrycznej. Jest to uzasadnione nie tylko tym, że wartość materiałów i paliwa stanowi podstawową część kosztów własnych przemysłu, i że w związku z tym zmniejszenie nakładów materiałowych wpływa bezpośrednio na obniżenie kosztów własnych. Duże znaczenie oszczędzania zasobów materiałowych polega i na tym, że walka o nie jest ściśle związana z wprowadzeniem i ugruntowaniem nowej techniki i technologii, z usprawnieniem organizacji procesów produkcyjnych, ze zwiększeniem wydajności pracy, z podniesieniem całej kultury przemysłu. Zmniejszenie zużycia surowców i materiałów umożliwia również zwiększenie produkcji przy tych samych zasobach materiałowych. Oszczędne zużycie materiałów występuje jako dodatkowy czynnik zwiększenia rozmiaru produkcji.

*) Tłumaczenie z języka rosyjskiego mgr. T. Fendler.

Walka o oszczędne, racjonalne zużycie surowców, materiałów i paliwa jest więc zadaniem posiadającym wielkie znaczenie dla całości gospodarki narodowej.

W pomyślnym wykonaniu tego zadania decydujące znaczenie posiadają zagadnienia normowania zużycia zasobów materiałowych.

Normowanie w socjalistycznej gospodarce, to ustalanie rozmiaru niezbędnych nakładów pracy i materiałów na jednostkę gotowej produkcji. Normy stanowią podstawę dla rozpracowania planów i organizacji socjalistycznej gospodarki. „Bez norm technicznych — uczy Stalin — planowa gospodarka jest niemożliwa".

W systemie gospodarki socjalistycznej normy posiadają całkowicie odmienny charakter niż w gospodarce kapitalistycznej. Normy stosowane w poszczególnych zakładach kapitalistycznych mają charakter ściśle ograniczony; spowodowane to jest nie tylko ich zakresem działania ograniczonym do jednego zakładu, ale i całą anarchią, bezplanowością kapitalistycznego przemysłu, wykluczającą wszelką możliwość naukowego, techniczno-progresywnego normowania nakładów produkcyjnych. Normowanie produkcyjnych nakładów w przedsiębiorstwach kapitalistycznych odzwierciedla antagonistyczne przeciwieństwa pomiędzy kapitałem i pracą; jest ono bowiem wykorzystywane w celu zwiększenia wyzysku klasy pracującej i uzyskania jak największego kapitalistycznego zysku.

Planowanie nakładów produkcyjnych w gospodarce socjalistycznej jest środkiem prowadzącym do lepszego wykorzystania zasobów produkcyjnych, do zwiększenia akumulacji, do udoskonalenia procesów produkcyjnych oraz zwiększenia wydajności pracy społecznej. Normowanie zużycia na produkcję jest w ZSRR sprawą ogólnonarodową.

Walka o opracowanie i zastosowanie progresywnych norm jest w ZSRR zadaniem całej klasy pracującej.

Charakterystyczną cechą socjalistycznego systemu gospodarczego jest potężny rozwój socjalistycznego współzawodnictwa o przekroczenie norm, o osiągnięcie nowych, progresywnych norm zużycia surowców i materiałów. Ruch stachanowski obala przestarzałe normy hamujące dalszy rozwój gospodarki radzieckiej i żąda ustalenia nowych, przodujących norm.

Normy stanowią podstawę planów produkcyjnych zakładów i gałęzi przemysłu. Są one również wyjściowym punktem dla opracowania planów zaopatrzenia materiałowego.

W ZSRR normy mają charakter dyrektywy. Ważniejsze normy wykorzystania urządzeń technicznych oraz zużycia surowców, materiałów, paliwa i energii elektrycznej podlegają zatwierdzeniu Rady Ministrów ZSRR w państwowych planach gospodarczych. Na podstawie norm zatwierdzonych przez rząd, ministerstwa i inne jednostki centralne konkretyzują normy dla przedsiębiorstw i zakładów i organizują kontrolę ich stosowania. Dyrektywny charakter norm nadaje im ogromną moc organizacyjną. Rozpracowanie i zatwierdzenie norm przez rząd socjalistyczny stanowi jedną z jego gospodarczo - organizacyjnych funkcyj.

W przemyśle są stosowane normy różnego rodzaju. Marks wskazywał na trzy zasadnicze elementy produkcji: praca, narzędzia pracy i przedmioty pracy. Zgodnie z tym należy rozróżnić trzy zasadnicze grupy norm: normy pracy, normy wykorzystania podstawowych środków produkcji oraz normy wykorzystania przedmiotów pracy, t. zn. surowców, materiałów i paliw.

Norma zużycia zasobów materiałowych jest zadaniem planowym określającym minimalną ilość materiału, niezbędnego dla wykonania jednostki wyrobu lub dla wykonania jednostki pracy, np. tono-kilometru.

Normowanie zużycia zasobów materiałowych ma za zadanie zracjonalizowanie zapotrzebowania i oszczędne wykorzystanie tych zasobów. Prawidłowo ustalone normy materiałów powinny stanowić bodziec do obniżenia zużycia na jednostkę produkcji; jednocześnie obniżenie zużycia nie powinno pociągać za sobą obniżenia jakości lub ograniczenia asortymentu produkowanych wyrobów. Normowanie materiałów przyczynia się do podniesienia całej organizacji przemysłu i jego poziomu technicznego. Zabezpieczając zmniejszenie nakładów społecznej pracy, normowanie zużycia materiałów przyczynia się do zwiększenia wydajności pracy społecznej.

Znaczenie norm zużycia materiałów i paliwa polega również na tym, że umożliwiają one prawidłowe ustalenie potrzeb materiałowych, poszczególnych zakładów i gałęzi przemysłu. Normy zużycia zasobów materiałowych stanowią podstawę dla ustalenia i skontrolowania rozmiaru zapotrzebowania na materiały zakładów i ministerstw oraz dla opracowania bilansów materiałowych i planów rozdziału.

Partia i rząd zawsze poświęcały wiele uwagi zagadnieniu normowania zużycia zasobów materiałowych, XVIII Zjazd WKP(b) zobowiązał wszystkie gospodarcze i partyjne jednostki do „zorganizowania decydującej walki z brakiem gospodarności, z przestojami i stratami w przemyśle, do zmniejszenia norm zużycia surowców materiałów, paliwa i energii elektrycznej: do szerokiego wykorzystania odpadków produkcyjnych i niskogatunkowych surowców".

W warunkach powojennych, kiedy rozmiary produkcji znacznie się zwiększyły, wzajemne powiązania pomiędzy przemysłami skomplikowały się i wzrosła potrzeba wewnątrz-zakładowej akumulacji — znaczenie planowania zaopatrzenia i normowania zużycia zasobów materiałowych jeszcze bardziej wzrosło.

Biorąc to pod uwagę państwo socjalistyczne wzmocniło kontrolę wykorzystania zasobów materiałowych. Utworzenie Narodowego Komitetu Rady Ministrów ZSRR w zakresie zaopatrzenia materiałowego gospodarki narodowej (Gossnab ZSRR) przyczyniło się do wykonania tego zadania. Ustalenie przydziałów na surowce, materiały i paliwo dla ministerstw i urzędów centralnych w znacznej mierze zaczęło się opierać na techniczno-ekonomicznych wyliczeniach, na normach. Walka z nadmiernym zużyciem i złą gospodarką materiałową wzmogła się i zaostrzyła.

Jednym z przejawów wzmocnionej kontroli państwa w dziedzinie racjonalnego wykorzystania środków produkcji jest znaczny wzrost ilości norm zużycia materiałów ustalanych w skali ogólno - państwowej.

W roku 1948 Gossnab ZSRR opracował, w ramach prac przygotowawczych do planu zaopatrzenia na r. 1949, 1814 norm zużycia materiałów. Rada Ministrów

ZSRR zobowiązała ministerstwa do zastosowania norm uzgodnionych z Gossnabem. W okresie sporządzenia planu na r. 1950 Gossnab rozpatrzył 4500 norm, które na polecenie rządu również zostały wprowadzone w życie przez poszczególne ministerstwa. Przy planie na r. 1951 opracowano już ponad 6000 norm. W związku ze zwiększeniem ilości opracowanych norm, normowanie zużycia materiałów objęło swym zasięgiem znaczną część gospodarki narodowej.

Ale oczywiście sprawa polega nie tylko na ilości norm ustalanych w skali ogólno-państwowej. Sprawa normowania zużycia materiałów znacznie usprawniła się. Pogłębiło się techniczno-ekonomiczne uzasadnienie norm ulepszające ich jakość.

Walka o usprawnienie normowania zużycia materiałowego jest częścią wielkiej akcji radzieckiego świata pracy zmierzającej do ugruntowania systemu oszczędzania, do zmniejszenia zużycia materiałów i do wykonania ponadplanowej produkcji z zaoszczędzonych materiałów.

Dzięki wynikom socjalistycznego współzawodnictwa, podniesieniu technicznego poziomu przemysłu i socjalistycznemu systemowi oszczędzania osiągnięte zostały w ostatnich latach nowe wyniki w dziedzinie obniżenia zużycia surowców, materiałów i paliwa. W hutach obniżono zużycie rudy i koksu na tonę surówki, paliwa — na tonę stali. W elektrowniach uzyskano zmniejszenie zużycia paliwa na KWh energii. Zużycie metali — na produkcję maszyn obniżono o 20—25% i więcej, średnio dla całej gospodarki narodowej normy zużycia metali obniżono w r. 1949 o 6,8%, w r. 1950 o 7,1%. Normy zużycia paliwa obniżono w r. 1949 o 4,95% w r. 1950 o 4%.

Jednakże w dziedzinie normowania zużycia materiałowego pozostaje jeszcze wiele do zrobienia. Możliwości dalszego zmniejszenia zużycia surowców, materiałów, paliwa i energii elektrycznej są jeszcze bardzo duże. Wystarczy wspomnieć, że np. do obecnie obowiązujących norm zużycia metali w zakładach przemysłu maszynowego założono straty materiału w postaci odpadów w wysokości 35—50%. O istnieniu poważnych możliwości osiągnięcia dalszych oszczędności materiałów świadczą również i takie fakty jak np. to, że w szeregu zakładów na wykonanie takich samych maszyn zużywane są różne ilości materiałów. W wielu przemysłach (elektrownie, zakłady przemysłu metalowego, przemysłu naftowego) zużycie materiałów w przodujących zakładach jest o 25—30% mniejsze niż wynosi średnia dla całego przemysłu.

Niezbędna jest dalsza stanowcza walka o usprawnienie prac nad normowaniem zużycia materiałowego, o udoskonalenie metodologii planowania zużycia materiałów o rozszerzenie i pogłębienie technicznego uzasadnienia norm, o pełniejsze wykorzystanie wszystkich możliwości zmniejszania wszelkich strat materiałowych, o bardziej krytyczne podejście do samej konstrukcji maszyn i innych wyrobów, dla których są ustalane normy zużycia materiałów, o jak najszersze wykorzystanie możliwości zastosowania zamiast materiałów deficytowych — materiałów zastępczych.

W metodologii opracowania norm duże znaczenie posiada ich właściwa klasyfikacja.

Dla ustalenia tej klasyfikacji należy posługiwać się marksistowską metodą zaliczania materiałów do podstawowych i pomocniczych. Materiał podstawowy (lub główny), wg Marksa, jest to taki materiał, który fizycznie wchodzi w skład wyrobu i stanowi jego istotną część. „Materiał — mówił Marks, — może stanowić główną substancję wyrobu, lub też brać udział w procesie jego wytwarzania jako materiał pomocniczy". *)

Do materiałów podstawowych są zaliczane np.: w przemyśle metalowym — metal, we włókienniczym — len lub bawełna, w skórzanym — skóra, w drzewnym — drewno itd.

W praktyce przy planowaniu i ewidencjonowaniu dzieli się materiały na surowce wyjściowe i na materiały, jednocześnie przyjmuje się, że surowcami wyjściowymi są produkty przemysłu wydobywczego i rolnego (różnego rodzaju rudy, kopaliny nieżelazne, ropa naftowa, bawełna, len itd.); materiałami zaś są produkty przemysłu przetwórczego, czyli takie, które już zostały poddane pewnej obróbce przemysłowej (metale, cement, tarcica, tkaniny itd.).

Pierwszą obszerną grupę norm zużycia stanowią **normy zużycia surowca wyjściowego**, przy czym przyjęto tu określać normę nie jako normę zużycia na jednostkę wyrobu, lecz jako uzysk produktu z surowca. Przykładem takich norm jest uzysk miedzi z rudy (procent wydobycia), uzysk tarcicy z drewna okrągłego, uzysk cukru z buraka, uzysk włókna z bawełny — surowca, uzysk przędzy z bawełny — włókna, uzysk oleju roślinnego z siemienia itd.

Wielkość uzysku jest wyrażana w procentach w stosunku do wagi lub objętości surowca wyjściowego. Np. na r. 1950 uzysk włókna bawełnianego z bawełny — surowca był ustalony na 34%, uzysk przędzy z włókna bawełnianego — na 91,1%, uzysk cukru z buraka — na 13,9% itd. Znaczy to, że z 1 tony bawełny — surowca powinno się uzyskać 340 kg włókna bawełnianego, z 1 tony włókna bawełnianego — 911 kg przędzy, ze 100 kg buraka — 13,9 kg cukru itd.

Uzysk produktu z surowca może być łatwo przekształcony w normę zużycia surowca na gotowy produkt. Jeżeli np. uzysk cukru z buraka, jak przedstawiono wyżej, równa się 13,9%, to oznacza, że norma zużycia buraka na 1 kg cukru wynosi 7.2 kg (100:13,9), norma użycia bawełny surowca na 1 tonę włókna — 2,94 t (100:34).

Drugą dużą grupę norm stanowią **normy zużycia materiałów podstawowych na jednostkę produkcji.** Do tych norm są zaliczone normy zużycia metali na jednostkę produkcji, np. na parowozy, na wagony, na samochody, traktory, obrabiarki, pługi, młockarnie, pompy itd. Do tej grupy norm należą również takie normy jak: zużycie drewna na wagony, na maszyny rolnicze, na opakowania; zużycie skóry na produkcję obuwia, zużycie tkanin w przemyśle odzieżowym itd.

Wyżej wymienione normy są z reguły ustalane na każdy konkretny wyrób oddzielnie, na przykład: zużycie metalu na parowóz serii „L", na kryty 50-tonowy wagon, na traktor S—80, na samochód ZIS—150, na

*) K. Marks, Kapitał T. I.

samochód „Pobieda", na transporter STR—ZOM, na określone typy obrabiarek, kompresorów, pomp, wrębiarek itd. Podstawą normowania zużycia materiałów na jednostkę wyrobu stanowią normy, opracowane oddzielnie na każdą część maszyny.

Osobną grupę norm stanowią **normy zużycia materiałów w przemysłach, w których przeważają chemiczne metody przetwórstwa.** K. Marks podkreślał, że „w przemyśle chemicznym różnica między głównym materiałem a materiałem pomocniczym zanika, ponieważ żaden z zastosowanych surowców nie ukazuje się ponownie jako substancja produktu".

Przykładem takiej normy może służyć norma zużycia kwasu siarkowego na produkcję siarczanu amonu. W wyniku połączenia amoniaku (w stanie lotnym lub płynnym) z kwasem siarkowym (płyn) uzyskuje się nowy produkt w stanie stałym — siarczan amonu, w skład którego żaden z zużytych materiałów wyjściowych nie wchodzi w swym początkowym stanie. Do tej grupy norm należy zaliczyć również normy zużycia sody kaustycznej na jedwab sztuczny, mydło, fenole syntetyczne, normy zużycia sody kalcynowanej na szkło i sodę kaustyczną; normy zużycia kwasu siarkowego na superfosfat itd.

Następną dużą grupę stanowią **normy zużycia materiałów pomocniczych.** Cechą charakterystyczną tych materiałów jest to, że one z reguły nie wchodzą w skład wyrobu gotowego, lecz jedynie biorą udział w jego wytwarzaniu.

K. Marks stwierdził, że materiałem pomocniczym jest taki materiał, który „albo jest zużywany przez środki pracy, jak np. węgiel — przez maszynę parową, smar — przez koło, siano — przez konia roboczego, albo przyłącza się do surowca, aby spowodować w nim fizyczną zmianę, jak np. chlor — do niebielonego płótna, węgiel do żelaza, barwnik do wełny, albo też przyczynia się do wykonania pracy, jak np. paliwo do oświetlenia lub ogrzania miejsca pracy". *)

Normowanie materiału pomocniczego posiada charakterystyczne cechy. Materiały pomocnicze nie wchodzą bezpośrednio w skład wyrobu. Dlatego też trzeba przede wszystkim znaleźć jednostkę do której można będzie odnieść te materiały. Naprzykład zużycie surowców w przedsiębiorstwie znajduje się w prostej zależności od pracy urządzeń technicznych. Zużycie smarów najlepiej więc normować w stosunku do przepracowanych maszyno-godzin. W szeregu przypadków zużycie materiałów pomocniczych może być odniesione do jednostki produkcji — np. zużycie barwnika dla zafarbowania wełny, zużycie farby dla pomalowania maszyny itp.

Z punktu widzenia ekonomicznego do materiałów pomocniczych należy również paliwo, jako że ono, jak i inne materiały pomocnicze, nie wchodzi fizycznie w skład gotowego wyrobu, lecz tylko przyczynia się do jego wyprodukowania. Jednakże ze względu na duże znaczenie paliwa dla gospodarki narodowej i powszechności jego zużycia, paliwo zostaje wydzielone osobno, jako osobny typ materiałów.

Normy zużycia paliwa stanowią osobną, piątą grupę norm zużycia materiałów. Głównymi normami zużycia paliwa są: norma zużycia na tono-kilometr w kolejnictwie, norma zużycia na wytop surówki i stali i na potrzeby walcowni w hutnictwie, norma zużycia na wyprodukowanie KWh energii elektrycznej w energetyce oraz — normy zużycia paliwa na produkcję cementu, artykułów włókienniczych i spożywczych.

W odróżnieniu od przeważającej ilości norm, wyrażanych w jednostkach naturalnych — kilogramach, metrach sześciennych, metrach kwadratowych itp., normy zużycia paliwa, ze względu na różnorodność stanu (stały, płynny, lotny) oraz kaloryczność, są wyrażane w paliwie umownym. Za jednostkę paliwa umownego, jak wiadomo, przyjęto takie paliwo, którego kilogram daje przy spalaniu 7.000 Kilokaloryj (dużych kaloryj).

Dużą grupę norm stanowią **normy zużycia energii elektrycznej.** Jak wiadomo energia elektryczna służy w przemyśle nie tylko jako źródło siły napędowej, ale i dla bezpośrednich celów technologicznych, specjalnie dla elektrolizy i dla wytopu w piecach elektrycznych. W związku z tym należy rozróżniać normy zużycia energii elektrycznej do napędu i energii elektrycznej używanej w procesach technologicznych. Metodologia ustalania tych norm jest odmienna w każdym z dwóch przypadków.

W pierwszym przypadku, tzn. kiedy energia elektryczna służy do napędu, dużą trudność napotykają przy opracowaniu norm zużycia na jednostkę produkcyjną przedsiębiorstwa produkujące różnorodne wyroby. Naprzykład w zakładach budowy maszyn produkujących dużą ilość różnego typu urządzeń technicznych, normowanie zużycia energii elektrycznej na każdy typ wyrobu jest bardzo trudne. W takich przypadkach można polecić sposób, polegający na rozłożeniu zużycia energii elektrycznej na jednostkę produkcji proporcjonalnie do maszyno-godzin potrzebnych dla wyprodukowania wyrobu.

Co do drugiego przypadku, tzn. wówczas, gdy energia elektryczna wykorzystywana jest dla celów technologicznych, to normowanie zużycia powinno być odniesione bezpośrednio do jednostki produkcji. Najważniejszymi normami w tej dziedzinie są: zużycie energii elektrycznej do produkcji stali elektrolitycznej, do procesu walcowania, do wydobycia ropy naftowej, węgla, do produkcji cementu.

Wielkimi konsumentami energii elektrycznej są również same elektrownie i w związku z tym normy zużycia energii na własne potrzeby elektrowni posiadają duże znaczenie.

Normy wykorzystywane przy rozpracowaniu bilansów materiałowych i planów rozdziału produkcji można podzielić na dwie zasadnicze grupy: normy indywidualne i normy grupowe.

Do norm indywidualnych są zaliczane normy zużycia na konkretną jednostkę produkcji, naprzykład zużycie metalu na określoną markę samochodów, na określony typ obrabiarek, na określoną maszynę. Indywidualnymi mogą być normy materiałów pomocniczych i paliwa, naprzykład zużycie paliwa do produkcji określonej marki stali w określonym piecu marte-

*) K. Marks, Kapitał T. I.

nowskim lub zużycia energii elektrycznej do produkcji aluminium przy określonym wyposażeniu technicznym.

Do norm grupowych zaliczane są normy zużycia materiałów i paliwa odniesione do grupy jednorodnych rodzajów produkcji lub do jednorodnej pracy wykonywanej przez różne agregaty. Przykładem grupowych norm zużycia są normy zużycia paliwa na KWh energii elektrycznej, produkowanej przez grupę elektrowni, zużycie paliwa na 1 tonę stali, zużycie energii elektrycznej na 1 tonę aluminium, produkowanego w kilku zakładach, na 1 tonę wydobytego węgla. Do grupowych norm powinny być również zaliczone niektóre normy zużycia materiałów podstawowych, na przykład zużycie metalu do produkcji 1000 szt. łożysk kulkowych różnych pomiarów, zużycie metalu do produkcji różnych silników elektrycznych, do produkcji 1 tony produkowanych urządzeń technicznych, itp. Grupowe normy przyjęte do narodowego planu gospodarczego są konkretyzowane dla przedsiębiorstw przez ministerstwa i doprowadzane do nich albo w formie konkretnych zadań dla przedsiębiorstwa jako całości, albo też dla poszczególnych oddziałów produkcyjnych i agregatów.

Różnorodność wyżej omówionych norm warunkuje również różnorodność sposobu i metodologii ich opracowania.

Przy opracowaniu indywidualnych norm zużycia podstawowych materiałów należy obrać za punkt wyjściowy ustalenie wagi netto przewidzianych do wyprodukowania wyrobów. Ta waga netto przedstawia sobą sumę wag netto poszczególnych części wyrobów. Z kolei waga netto każdej części powinna być punktem wyjściowym dla ustalenia wagi brutto materiału z którego jest ona wyrabiana.

W celu uzyskania normy do wagi netto należy dodać technicznie uzasadnione nieuniknione straty powstające przy obróbce. Straty te są dwojakiego rodzaju: straty i odpady powstające przy obróbce surowej części dla wyprodukowania ostatecznie gotowej części oraz straty i odpady powstające przy produkcji surowych części z materiału wyjściowego. Waga zużytego ogółem materiału nazywa się wagą brutto zużycia, zaś waga gotowych maszyn oraz waga wszystkich niezużytkowanych odpadów i nieuniknionych strat stanowi normę zużycia podstawowych materiałów.

A więc zagadnienie opracowania indywidualnych norm zużycia materiałów podstawowych sprowadza się do ustalenia wagi netto maszyny i minimalnych nieuniknionych odpadów i strat. Przy tym jako odpady należy rozumieć pozostałości materiałów (metali, drewna, tkanin), które nie mogą być zużytkowane do produkcji podstawowej, ale mogą być zużyte do innych celów np. odpady metali — do przetopienia, odpady tkanin — do produkcji tkanin mieszanych. Straty natomiast, to są odpady nieodzyskiwane powstające w toku procesu produkcyjnego — np. przy utlenianiu się metali, straty metali przy trawieniu itp.

Rzecz jasna, że przy normowaniu zużycia surowców, materiałów pomocniczych, paliwa i energii elektrycznej, a także i przy normowaniu materiałów w przemyśle chemicznym metoda ta nie może mieć zastosowania. Najbardziej prawidłowym sposobem opracowania norm w tej dziedzinie będzie obranie punktu wyjściowego w formie ustalenia teoretycznego (fizycznego) zużycia na jednostkę produkcji. Na przykład wiadomo, że cieplny odpowiednik jednego KWh energii elektrycznej wynosi 860 kilokaloryj. Stąd więc, jeśli znana nam jest kaloryczność używanego paliwa, łatwo ustalić teoretyczną wagę paliwa zużytego dla wyprodukowania jednego KWh energii elektrycznej. Tak samo i w przemyśle chemicznym możliwe jest ustalenie teoretycznego zużycia materiałów np. kwasu siarkowego — na siarczan amonu, sody kalcynowanej na sodę kaustyczną itp.

Jednakże teoretyczne (fizyczne) zużycie nie może służyć do tego ustalenia planowej, służącej do rozliczenia się z zużytego materiału, normy. Dlatego też do zużycia teoretycznego należy dodać nieuniknione przy określonym poziomie technicznym odpady. W wielu wypadkach podobny sposób normowania jest możliwy. Np. przy normowaniu zużycia energii elektrycznej do produkcji karbidu wychodzi się z założenia, że teoretycznie dla reakcji chemicznej dającej w wyniku 1 tonę czystego karbidu potrzeba 1965 KWh. Planową normę uzyskuje się natomiast przez dodanie do powyższego teoretycznego zużycia energii elektrycznej, zużycie energii na nagrzanie i stopienie wsadu materiału wyjściowego, jak również strat energii elektrycznej w elektrodach, kontaktach, przewodach itp.

W niektórych przypadkach ustalenie nieuniknionych strat i odpadów, które powinny być dodane do teoretycznego zużycia, jest bardzo skomplikowane. Z tego też względu normowanie wielu materiałów pomocniczych oraz paliwa przeprowadzone jest w praktyce w inny sposób. Wylicza się mianowicie średnie rzeczywiste zużycie paliwa w poprzednim okresie, następnie bierze się pod uwagę środki, jakie mogą być przedsięwzięte w okresie planowanym w celu zmniejszenia tego zużycia i ustala się wyniki jakie będą dzięki nim osiągnięte. W rezultacie planową normę ustala się w formie różnicy między rzeczywistym zużyciem i zamierzoną oszczędnością.

Podobny sposób może być zastosowany przy ustalaniu uzysku materiałów z surowców wyjściowych. Przede wszystkim należy stwierdzić zawartość produktu w surowcu, np. przed przystąpieniem do rozpracowania zagadnienia uzysku cukru z buraka, należy uprzednio stwierdzić dygestię (cukrowość) buraka, a następnie ustalić rozmiar nieuniknionych strat powstających przy przerobie buraka. Zaplanowana dygestia buraka, po odjęciu strat będzie uzyskiem cukru.

*

Jedną z najważniejszych zasad normowania zużycia materiałowego jest zasada **progresywności norm zużycia.** W dziełach Stalina, w poleceniach partii i rządu znajdują się wyczerpujące wskazówki do zagadnienia norm.

W swej historycznej mowie, wygłoszonej na pierwszej wszechzwiązkowej konferencji stachanowców, Stalin powiedział: „Obecnie stosowane techniczne normy już nie odpowiadają potrzebom rzeczywi-

stości; są one przestarzałe i stały się hamulcem dla naszego przemysłu; aby nie hamować naszego przemysłu należy je zastąpić korzystniejszymi, nowoczesnymi, technicznymi normami".

W tym samym przemówieniu Stalin sformułował zasadę średnich progresywnych norm. Stwierdził on, że błędem byłoby wprowadzać odrazu normy osiągnięte przez przodujących ludzi klasy pracującej — przez Stachanowa, Busygina i innych, oraz że normy powinny być ustalone na średnim poziomie, między obecnymi normami i tymi, które uzyskali Stachanowowie i Busyginowie.

W uchwale Rady Ministrów ZSRR o planie odbudowy i rozwoju gospodarki narodowej na 1947 r. wskazówki Stalina o normach znalazły swoje dalsze sformułowanie.

Rada Ministrów ZSRR uchwaliła, że techniczno-ekonomiczne normy wykorzystania maszyn oraz zużycia surowców powinny być opracowane na podstawie przodujących norm i powinny zapewniać przekroczenie ustalonego planu. Dlatego też normy te nie mogą być normami średnio-arytmetycznymi, lecz powinny być średnio-progresywnymi.

W wyżej wymienionej uchwale Rada Ministrów zobowiązała ministerstwa i urzędy centralne „do wydania odpowiednich poleceń wprowadzenia w zakładach przodujących techniczno-ekonomicznych norm wykorzystania maszyn, urządzeń technicznych i agregatów oraz norm zużycia energii elektrycznej, paliwa, materiałów i surowców" i w tym celu poleciła:

a) ujawnić i zarejestrować przodujące techniczno-ekonomiczne normy osiągnięte przez poszczególne oddziały produkcyjne, miejsca pracy, agregaty lub brygady robocze;

b) ustalić dla każdego przedsiębiorstwa na podstawie tych przodujących techniczno-ekonomicznych norm średnio progresywne normy w zakresie wykorzystania maszyn i zużycia materiałów, zabezpieczające wykonanie i przekroczenie narodowego planu.

Partia i rząd żądają aby normy były przodujące, bolszewickie, aby umożliwiały przekroczenie planu i podnosiły cały kolektyw robotniczy do poziomu przodujących robotników.

W stosunku do norm zużycia materiałów oznacza to, że normy powinny być, choć i niższe niż te które zostały uzyskane w ramach wybitnych indywidualnych osiągnięć, jednakże bezwzględnie wyższe niż średnie uzyskane normy i tym samym powinny pobudzać osiąganie dalszych oszczędności zużycia surowców, materiałów i paliwa.

Pojęcie średnio progresywnej normy zawiera w sobie warunek, że norma powinna ustalić się gdzieś pośrodku pomiędzy normą przodujących zespołów i średnią normą uzyskaną w danej gałęzi przemysłu. Załóżmy na przykład, że w niektórych elektrowniach osiągnięte zostało zużycie paliwa na 1000 KWh w wysokości 500—510 kg paliwa umownego oraz że średnie zużycie paliwa na 1000 KWh w grupie elektrowni wyniosło 550 kg. Jasne jest, że średnio-progresywna norma powinna znaleźć się gdzieś pomiędzy tymi dwoma wielkościami.

Niektórzy ekonomiści uważają, że średnio progresywną normę należy ustalać na podstawie takiego czy innego wzoru matematycznego. Takie rozwiązanie zagadnienia jest oczywiście niewłaściwe i czysto mechaniczne. Poto, żeby znaleźć właściwą średnio progresywną normę należy głęboko przeanalizować warunki w jakich zostały osiągnięte najlepsze wyniki, rozważyć możliwości rozpowszechnienia tych wyników na inne podobne przedsiębiorstwa, przestudiować doświadczenie przodujących stachanowców i dopiero na tej podstawie ustalić średnio-progresywne normy.

Proces opracowania średnio-progresywnych norm nie może polegać na zwykłych wyliczeniach arytmetycznych, lecz wymaga głębokich techniczno-ekonomicznych badań i uzasadnień.

Jeśli chodzi o indywidualne normy stawiane jako zadanie poszczególnym zakładom, to normy te powinny być ustalane na zasadzie prostego rachunku technicznego i być bardziej oszczędne niż stosowane dotychczas.

A więc najważniejsze zadanie stawiane wobec norm polega na tym, aby one były progresywnymi, tzn. pobudzającymi do dalszej oszczędności zużycia rezerw materiałowych.

Przy rozpracowaniu norm zużycia materiałów należy wziąć pod uwagę pewne charakterystyczne właściwości tego rodzaju normowania. Zużycie materiałów na jednostkę wyrobu zależy przedewszystkim od właściwej budowy samego wyrobu, zastosowania przodujących metod technologicznych i maksymalnego obniżenia strat produkcyjnych. Jednocześnie powinno być zapewnione ścisłe zachowanie ustalonych standartów i wysoka jakość produkowanych wyrobów. Konieczność dotrzymania tych warunków wysuwa i podkreśla ważną i odpowiedzialną rolę w dziedzinie normowania zużycia konstruktorów i technologów, którzy powinni upowszechniać najnowsze zdobycze techniki i przodujące doświadczenia stachanowców dla stworzenia warunków umożliwiających stosowanie progresywnych norm zużycia.

Przy opracowywaniu progresywnych norm niezbędne jest **uwzględnianie najnowszych osiągnięć techniki.**

Stosowanie nowoczesnej techniki i udoskonalanie technologii pociąga za sobą zmniejszenie zużycia materiałów na jednostkę produkcji. Dlatego też przy ustalaniu norm należy w jak najszerszym zakresie uwzględniać nowe możliwości techniki.

Na przykład przy opracowaniu norm zużycia w przemyśle maszynowym należy wziąć pod uwagę, że poważne oszczędności metalu daje stosowanie metody odlewów kokilowych, sztancowania, przeciągania i innych postępowych metod obróbki metali. W zakładzie im. Kujbyszewa w Kołomnie, przy obróbce części do parowozów „L", przejście z wolnego wykuwania na sztancowanie pociągnęło za sobą nostępujące oszczędności zużycia metali: na sztucer — z 9,4 kg do 4,85 kg, na korbowód — z 14,5 kg do 12,0 kg, na pokrywę — z 6,0 kg do 3,5 kg, na stojak — z 5,3 kg do 3,0 kg itd. W przemyśle metalowym obniżenie zużycia paliwa i energii elektrycznej może być osiągnięte poprzez automatyzację procesów palenia, przez stosowanie szybkościowego wytopu tlenowej duchawy.

Przy opracowaniu norm dla elektrowni należy wziąć pod uwagę, że automatyzacja urządzeń, kotły wysokiego ciśnienia i inne środki podnoszące techniczny poziom elektrowni pociągają za sobą oszczędność paliwa.

Przy opracowaniu normy zużycia materiałów podstawowych ogromne znaczenie posiada **ustalenie prawidłowej konstrukcji wyrobu.** Jak wspomniano wyżej budowa norm zużycia materiałów podstawowych rozpoczyna się od ustalenia wagi netto wyrobu. Ale waga ta jest z kolei pochodną samej konstrukcji maszyny.

Bogate doświadczenie socjalistycznego przemysłu wskazuje na to, że istnieją najróżnorodniejsze możliwości zmniejszenia wagi netto maszyny przy jednoczesnym ulepszeniu jej konstrukcji.

Nadmierna waga wielu maszyn jest spowodowana przez niewłaściwe obliczenie wytrzymałości wielu części. Zbędna wytrzymałość powoduje rzecz jasna większą wagę poszczególnych części i zespołów maszyny. Trzeba więc bezwzględnie skierować uwagę naszych konstruktorów na konieczność bardzo ścisłego obliczania wytrzymałości, unikania jej zbędnych rezerw, co pociągnie za sobą zmniejszenie wagi maszyn.

Obniżenie wagi netto maszyn może być również osiągnięte dzięki stosowaniu żeliwa o specjalnej wytrzymałości, niskostopowych stali oraz dzięki powierzchownemu uodpornieniu poszczególnych części. Znaczne obniżenie wagi maszyn można również osiągnąć przez stosowanie walcówki profiłowanej i walcówki z minusową tolerancją.

Jedną z najważniejszych zasad, która powinna być przestrzegana przy opracowaniu norm — to zapewnienie **zmniejszenia wszelkiego rodzaju odpadów.** W przemyśle maszynowym wielkie znaczenie ma dobrze opracowany system zapasów i tolerancyj.

Niezwykle ważną dla zagadnienia zmniejszenia odpadów metali i drewna jest sprawa stosowania materiału o właściwych wymiarach, a więc takiego, którego wymiary są ściśle dostosowane do wymiarów jednej części lub też takiego, którego wymiary pozwalają na wykonanie szeregu części bez pozostałości. Na przykład jeśli wyrabiana część ma posiadać 148 cm długości i odpady nieuniknione przy jej obróbce wynoszą 2 cm, to zużytkowany do tego celu pręt powinien mieć długość dzielącą się bez pozostałości przez 150 — a więc 300, 450, 600 cm itd.

Przygotowanie materiału właściwego wymiaru jest elementarnym obowiązkiem służby zaopatrzenia. Jednocześnie i dostawcy powinni ściśle przestrzegać wymiarów materiału podanych w zamówieniach i umowach o dostawę.

Przy opracowaniu norm zużycia materiału mającego formę arkusza (blacha, tkanina, skóra) wielkie znaczenie posiada **ustalenie prawidłowego wykroju wyjściowego materiału.** Przodujące zakłady szeroko stosują metodę kombinowanego wykroju bez pozostałości.

W wielu zakładach wprowadzona jest metoda scentralizowanego wykroju arkuszowego materiału. Metoda ta daje możność umieszczania na arkuszu szablonów części dla różnych oddziałów produkcyjnych i zapewnia podwyższenie wskaźnika wykorzystania materiału. W zakładzie „Krasnoje Sormowo" im. Żdanowa, dzięki rozpracowaniu i skontrolowaniu ponad 2.000 schematów wykroju, wskaźnik wykorzystania blachy zwiększył się — na holownik o 15%, — na parowóz „SU" o 11%, — na statek spalinowiec o 8%.

W tych przypadkach, gdy odpady są nieuniknione, normy powinny uwzględniać ich maksymalne wykorzystanie. W takim przypadku od normy należy odjąć wszystkie odpady, które będą mogły być zużytkowane. Na przykład jeśli wydano dla wykonania jakiejś części maszyny 5 kg metalu i uzyskano 1,5 kg odpadów, z których 1 kg może być wykorzystany dla wykonania części o mniejszych wymiarach, norma zużycia metalu dla tej podstawowej części powinna być ustalona na poziomie 4 kg.

Normy powinny wychodzić z założenia **maksymalnego zmniejszenia strat.** Przy ustalaniu norm zużycia paliwa należy brać pod uwagę możliwość zmniejszenia straty, powodowanej promieniowaniem ciepła, przez izolowanie zewnętrznej powierzchni. W wielu przypadkach ciepło gazów spalinowych może być wykorzystane. Na przykład przy ustalaniu normy zużycia na energię elektryczną należy uwzględniać możliwość stosowania rekuperatorów i innych pieców, wykorzystujących promieniujące ciepło.

Przy opracowaniu norm zużycia energii elektrycznej do produkcji aluminium należy dążyć do wykorzystania możliwości zmniejszenia straty prądu w kontaktach i w oszynowaniu wanien do elektrolizy. Normy zużycia sody kalcynowanej do produkcji sody kaustycznej mogą być obniżone przez zatrzymywanie w filtrach elektrycznych pyłu sodowego z wydzielanych gazów oraz przez zmniejszenie strat przy transporcie i magazynowaniu sody itd.

Przy opracowaniu norm zużycia surowców, materiałów pomocniczych i paliwa niezbędne jest również uwzględnianie wszystkich **możliwości zastąpienia materiałów deficytowych, materiałami mniej deficytowymi.** Przy normowaniu na przykład zużycia metali nieżelaznych należy przeanalizować możliwość zastąpienia ich metalami żelaznymi lub innymi materiałami zastępczymi, (masy plastyczne, wyroby kamionkowe).

Rzecz jasna, że w normach zużycia materiałów nie można uwzględniać strat na braki (wady) produkcyjne. Nie należy również w stereotypowy sposób normować zużycia materiałów na próbną produkcję. Materiały dla tych celów powinny być wydzielane, zaś zużycie ich oddzielnie ewidencjonowane. Ustalenie w tym zakresie norm zużycia może bowiem doprowadzić do wypaczenia kwoty uzyskanej oszczędności w momencie opanowania procesu nowej produkcji.

Przy normowaniu zużycia materiałów pomocniczych paliwa i energii elektrycznej wielkie znaczenie ma również uwzględnienie możliwości **lepszego wykorzystania urządzeń technicznych.** Na przykład w hutnictwie zużycie paliwa i energii elektrycznej na jedną tonę surówki i stali, lub na 1 tonę wyrobów walcowanych w dużym stopniu zależy od wskaźnika wykorzystania pojemności pieców, powierzchni walców; w przemyśle metalowym zużycie energii elektrycznej jest odwrotnie proporcjonalne do szybkości skrawania, do stopnia ogólnego wykorzystania obrabiarek itp.

Jak z powyższego wynika, należy przy normowaniu zużycia materiałowego brać pod uwagę ulepszenie ca-

łej organizacji produkcji i usprawnienie technologicznych procesów. Przystępując do opracowania norm należy więc głęboko i krytycznie zbadać całą techniczną dokumentację i warunki techniczne oraz obowiązujące standarty, wykresy poszczególnych części, wzory i schematy wykroju materiału w arkuszach, obowiązujące instrukcje i przepisy o wykorzystaniu urządzeń technicznych, wskaźniki obciążenia maszyn i agregatów itd.

Doświadczenie przodujących robotników i zespołów roboczych w zakresie oszczędności zużycia materiałów powinno być dokładnie przeanalizowane.

Współzawodnictwo socjalistyczne jest potężnym środkiem do ujawniania utajonych możliwości zużycia materiałów, energii elektrycznej i paliwa. Wybitne osiągnięcia i doświadczenie wielkiej rzeszy stachanowców jest niewyczerpalnym źródłem dla badania dróg i metod uzyskania oszczędności materiałów i możliwości obniżenia norm.

Należy jednakże stwierdzić, że popularyzacja tego doświadczenia jest niedostateczna. W poszczególnych zakładach często przeprowadzane jest wszechstronne badanie doświadczeń przodowników w zakresie organizacji miejsca pracy, rozstawienia ludzi w zespole, zwiększenia wydajności pracy. Jednakże dokładne badanie osiągnięć w dziedzinie oszczędności zużycia materiałów spotykane jest rzadko. Konieczne jest w związku z tym zorganizowanie dokładnego badania i analizy tych osiągnięć oraz opisanie dróg i metod stosowanych przez przodowników, dzięki którym uzyskują oni oszczędności w zużyciu surowców, materiałów pomocniczych, paliwa i energii elektrycznej.

Przy opracowaniu norm należy również wszechstronnie wykorzystać dane sprawozdawczości. Rejestracja zużycia na jednostkę produkcji powinna być usprawniona tak, aby stanowiła materiał do pracy nad normami. Szczególnie ważne jest porównywanie danych o zużyciu materiałowym na ten sam rodzaj produkcji w różnych zakładach. Specjalna uwaga powinna być poświęcona analizie wykazów strat.

Najważniejszym wynikowym wskaźnikiem słuszności norm jest zawarty w nich wskaźnik wykorzystania materiału. Dla materiałów podstawowych, czyli takich, które wchodzą w skład wytworzonego wyrobu, wskaźnikiem ich wykorzystania jest stosunek wagi netto wyrobu do normy. Na przykład jeżeli waga netto jakiegoś wyrobu wynosi 2,0 kg zaś zużycie materiału na produkcję tego wyrobu wynosi 2,5 kg (co jest normą), wówczas wskaźnik wykorzystania materiału dla tego wyrobu wynosi 0,8 (czyli 80%). Stosunek sumy wag netto części do normy zużycia do produkcji maszyny daje wskaźnik wykorzystania metalu na wyrób w całości.

Wskaźnik wykorzystania materiałów ujawnia jaką poprawę w zużyciu materiałowym już osiągnięto i jakie istnieją jeszcze straty.

Należy jednak stwierdzić, że jednostki gospodarcze ciągle jeszcze niedostatecznie analizują wskaźniki wykorzystania materiałów i przejawiają za mało energii w walce o ich podwyższenie. Na przykład przy produkcji wielu wyrobów przemysłu maszynowego (motory Diesla, obrabiarki, motocykle, kompresory, niektóre maszyny włókiennicze) wskaźnik wykorzystania metali waha się w granicach 0,45 — 0,55 i niżej.

W szeregu zakładów, szczególnie w zakładach budowy maszyn rolniczych i urządzeń transportowych, ciągle jeszcze zbyt niski jest procent wykorzystania drewna. Polepszyć się powinny również wskaźniki wykorzystania surowców w przemysłach: włókienniczym, hutniczym i spożywczym.

Kultura produkcji już na tyle wzrosła w naszych czasach, że dając po temu wszelkie podstawy, stanowczo wymaga dalszego postępu w dziedzinie normowania zużycia materiałowego. Jeżeli dotąd w wielu przedsiębiorstwach sprawa ta ograniczała się przede wszystkim do obniżenia rażąco zawyżonego zużycia, to obecnie należy szukać możliwości dalszego jego zniżenia poprzez krytyczną i głęboką analizę konstrukcji maszyn i samego technologicznego procesu, poprzez wykrycie i zastosowanie najbardziej racjonalnych metod, najbardziej ekonomicznych sposobów obróbki materiałów, najbardziej doskonałych procesów technologicznych.

Nierozerwalny związek walki o postępowe normy zużycia materiałowego z walką o mobilizację wszystkich możliwości przemysłu i o podwyższenie jego technicznego poziomu wymaga, aby do pracy nad ustaleniem norm zużycia materiałów włączyły się szerokie rzesze inżynierów i techników, ekonomistów, robotników i urzędników. Tylko przy tym warunku zagadnienie normowania zużycia materiałowego podniesie się na właściwy poziom.

Opracowanie norm — to dopiero początek walki o system oszczędzania, o racjonalne wykorzystanie środków produkcji. Należy następnie doprowadzić te normy do miejsca pracy, uczynić je znanymi dla każdego robotnika, inżyniera i urzędnika, zmobilizować zespoły dla ich dotrzymania.

Opracowanie norm zużycia materiałów surowców i paliwa powinno iść równolegle z opracowaniem planu organizacyjno-technicznego, przedsięwzięć, umożliwiających i zapewniających osiągnięcie założonej w tych normach oszczędności. W planach tych powinny być przewidziane w szczególności środki zapewniające polepszenie warunków przechowania materiałów, surowców i paliwa, zaostrzenie kontroli zużycia w oddziałach produkcyjnych, zwiększenie staranności przy przygotowaniu surowców, materiałów i paliwa dla procesów produkcyjnych, prowadzenie ewidencji odpadów i ich wykorzystania.

Zaopatrzeniowcy, inżynierowie i technicy powinni zwiększyć swoje zainteresowanie zagadnieniem normowania i oszczędzania materiałów, powinni głębiej badać doświadczenie przodujących w tej dziedzinie zespołów i upowszechniać to doświadczenie, powinni ostro i zdecydowanie walczyć z faktami nieoszczędnego, niegospodarczego zużycia materiałów, powinni zapewniać stałe polepszenie wskaźników wykorzystania materiałów.

Wszystko to umożliwi osiągnięcie nowych postępów w walce o system oszczędzania i przyczyni się do dalszego rozkwitu i umocnienia naszej socjalistycznej gospodarki.

ADAM STEC

Planowanie zaopatrzenia w odzież roboczą ochronną i sprzęt ochrony osobistej

(artykuł dyskusyjny)

Zagadnieniem, które przy opracowywaniu planu zaopatrzenia na rok 1951 nastręczyło w Przemyśle Węglowym bardzo wiele trudności i niejasności, było bezsprzecznie opracowanie wycinka odzieży, jaki zgodnie z załącznikiem, Nr-4 do instrukcji PKPG Nr 28 należało zestawić na formularzach PZ-O.

Wprowadzenie do Planu Zaopatrzenia przedmiotów w użytkowaniu, czego wymagał ww. załącznik, było dla pracowników planowania rzeczą zupełnie nową i tu należy dopatrywać się głównego źródła wątpliwości, dla usunięcia których konieczna była jasna i szczegółowa instrukcja, regulująca niedwuznacznie tok pracy.

Niestety stwierdzić trzeba, że załącznik Nr 4 potraktował całe zagadnienie w sposób bardzo ogólnikowy bez sprecyzowania zasad, według jakich należało określić poszczególne elementy planu. Brakowało w nim przede wszystkim wyraźnego odróżnienia sposobu planowania odzieży zużywalnej w ciągu okresu poniżej 12 miesięcy, od odzieży nadającej się do użytkowania przez rok czasu i więcej. Dla dwóch tych alternatyw należało ustalić formuły dla określenia planowanego zużycia oraz dla obliczenia stanów zapasu na początek i koniec roku planu, gdyż elementy te wyprowadzane być muszą w tych dwóch wypadkach na zupełnie odrębnych zasadach.

Jeszcze poważniejszym utrudnieniem przy zestawieniu planu odzieży był formularz PZ-O, który przez zbytnią redukcję rubryk zmuszał do wykonywania dodatkowych obliczeń „na boku" oraz utrudniał analizę poprawności opracowania planu przez brak rozbicia danych odzieży na nową i w użytkowaniu.

Niezbyt szczęśliwe było również rachunkowe powiązanie rubryk przy pomocy dwu odrębnych wzorów:

1. zapotrzeb. (rubr. 9) = ilość odzieży potrzebna na rok 1951 (rubr. 5) — zapas 1.I.1951 (rubr. 7).

2. zapas 31.XII.51 (rubr. 13) = zapotrz. (rubr. 9) — zapas 1.I.51 (rubr. 7) zużycie (rubr. 11).

zamiast znanej powszechnie formuły

3. zapotrzeb. = zużycie + normatyw — zapas 1.I.51

która mogłaby być z powodzeniem zastosowana na form. PZ-O przy założeniu, że w wypadkach, w których odzież w użytkowaniu wprowadzamy do zapasu na 1.I.51 planowany stan pracowników stanowić będzie normatyw tej odzieży na koniec roku.

Poważne wątpliwości budziła we wzorze (1) przede wszystkim rubryka 5, gdyż definicja jej w zał. Nr 4 mówiła tylko o ilości „potrzebnej do zaopatrzenia pracowników na rok planowany — przy uwzględnieniu czasokresu zużycia". Tymczasem dla pełnego zbilansowania potrzeb należało w niej ująć również zapas normatywny odzieży nowej, tak że dla jej wypełnienia, trzeba było z jednej strony wyliczyć ten normatyw w zależności od podanego w rubr. 11 zużycia i zatwierdzonej przez PKPG średniej normy zapasu w dniach, z drugiej zaś ustalić dla planowanego stanu pracowników ilość odzieży w użytkowaniu, by dopiero sumę tych dwu elementów wprowadzić do rubr. 5.

Nie mniej skomplikowane było wypełnienie rubr. 7 (przewidywany zapas 1.I.51), dla wyliczenia której należało najpierw wg rubryk PZ-1 wyprowadzić przewidywany stan odzieży nowej w magazynie, by do niej ewentualnie dodać przewidywany stan odzieży w użytkowaniu.

Poważną wadą formularza był brak rubryki „nadmiary", które musiały być wstawiane dla wyróżnienia odmiennym kolorem lub z oznaczeniem „n" do rubr. 9 i 10 (zapotrzebowanie), co bynajmniej nie ułatwiało prac zbiorczych wartości w Zakładzie oraz dalszego zestawiania planu dla całego Przedsiębiorstwa czy CZM.

Przechodząc do wzoru (2), mającego na celu obliczenie zapasu odzieży na koniec roku planu, stwierdzić musimy, iż przy przyjętej dla odzieży w użytkowaniu definicji, że jako stan na dzień 1.I.1951 r. należy przyjąć „te ilości, które zostały wydane pracownikom, a których czasokres kończy się z dniem 31.XII 1951 r.", uzyskiwany z wyliczenia wynik był błędny. Wynika to z logicznego faktu, że przy wprowadzeniu do zapasu jedynie odzieży zdatnej do użytkowania do końca roku, nie może być mowy o jej zużyciu i wobec tego wzór (2), nakazujący odejmowanie zużycia, wyprowadza stan fałszywy, zaniżony o ilości wykazane w rubr. 11. Dotyczy to oczywiście jedynie tych wypadków, gdy odzież w użytkowaniu wprowadzamy do planu, gdyż w przeciwnym razie wynik obliczenia będzie prawidłowy.

Reasumując, przypuszczam, że będę wyrazicielem opinii przynajmniej większości planistów, gdy stwierdzę, że formularz PZ-O nie zdał próby życia i że konieczne jest w przyszłości zastąpienie go innymi wzorami, które winny spełniać następujące warunki:

1. plan odzieży musi być obliczany wg tej samej formuły, jaka została przyjęta dla innych materiałów we wzorach PZ-1, PZ-2 i PZ-3.

2. układ formularzy dla planowania odzieży winien być możliwie zbliżony do układu pozostałych formularzy,

3. ilość rubryk powinna być tak skalkulowana, by wszystkie obliczenia były wykonywane wyłącznie na drukach bez żadnych dodatkowych działań „na boku",

4. druki winny być ze sobą w ten sposób powiązane, by przejście z jednego na drugi było możliwe bez sporządzania pomocniczych zestawień,

5. ujęcie elementów planu musi być dostatecznie przejrzyste, by nie utrudniało analizy i kontroli poprawności opracowania planu, zarówno od strony ilościowej jak i wartościowej.

Korzystając z doświadczeń zebranych przy opracowaniu tegorocznego planu zaopatrzenia, spróbuję w dalszym ciągu niniejszego artykułu wysunąć nowe wzory dla zestawienia planu odzieży oraz pokrótce opisać sposób ich wypełnienia.

Zakład	Asortymentowa karta planowania odzieży	Rodzaj odzieży (nazwa, nr poz., symbol wg indeksu)	Konta BPK	Branża/poz.	
					A
			jednostka		
	PZ – 1 „o" Nr		wg indeksu	wg wykazu	B

Lp.	Wyszczególnienie		1945	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	
1	2		3	4	5	6	7	8	9	10	11	C
I	Planowana ilość pracowników (stanowisk), którym przysługuje dany asortyment odzieży	plan							—	—	—	D
		korekta										
II	Minimalny czasokres zużycia odzieży	lat							—	—	—	E
		miesięcy										
III	Potrzebna ilość jednostek odzieży na jednego pracownika w ciągu roku											F
IV	Ilość odzieży wydana do użytkowania w roku poprzedzającym rok planu	do 1.7						—	—	—	—	G
		przew. do 31.12										
V	Ilości wydane do użytkowania w latach wcześniejszych											
VI	Z tego zostało przedwcześnie zużyte											
VII	Ilości pozostałe w stanie ewidencyjnym Zakładu											
VIII	Przewidywany stan odzieży w użytkowaniu na początek roku planu											
IX	Faktyczny stan odzieży w użytkowaniu na początek roku planu											
X	Przewidywane zużycie odzieży w roku planu	plan							—	—	—	
		korekta										

Rok			RODZAJ ODZIEŻY	Zapas w dniu 1.7	Portfel ulokow. zamówienia na 1.7	Przewid. do ulokowania do 31.12	Przewid. dostawy do 31.12	Sa_1 (13 + 16)	Przewid. rozchód z mag. do 31.12	Przewid. zapas na pocz. roku (17 — 18)	Planow. ilostan pracowników (stanow.)	Ilość jedn. odzieży na pracown. w roku	Planow. zapas na koniec roku	Przewid. zużycie odzieży w r. planu	Sa_2 (22 + 23)	Zapotrzebowanie (24 — 19)	Nadmiar (19 — 24)	Wartość	
																	zapasu magaz. w dn. 1.7	planow. zużycia rocznego
			12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
1951	plan	XI	nowa w magazynie																
		XII	w użytkowaniu																
		XIII	razem																
	korekta	XIV	nowa w magazynie																
		XV	w użytkowaniu																
		XVI	razem																
1952	plan	XVII	nowa w magazynie																
		XVIII	w użytkowaniu																
		XIX	razem																
	korekta	XX	nowa w magazynie																
		XXI	w użytkowaniu																
		XXII	razem																
1953	plan	XXIII	nowa w magazynie																
		XXIV	w użytkowaniu																
		XXV	razem																
	korekta	XXVI	nowa w magazynie																
		XXVII	w użytkowaniu																
		XXVIII	razem																

1951	Cena jednostkowa		Zapas mag. w dniach	min.	maks.	średni	Zestawił
1952				min.	maks.	średni	
1953				min.	maks	średni	

Przyjmując pełną analogię do rozwiązania przyjętego dla innych materiałów, proponuję wprowadzenie 3 kolejnych formularzy, tj. PZ-1 „o", PZ-2 „o" i PZ-3.

Z formularzy tych jedynie dwa pierwsze posiadałyby układ zmieniony, przystosowany do wymogów specjalnych, jakie stawia planowanie odzieży. Trzeci wzór byłby przyjętym ogólnie form. PZ-3 „Plan zaopatrzenia na rok...", gdyż nie istnieją właściwie żadne powody, by plan odzieży w ostatecznej jego zbiorczej formie musiał być ujmowany na specjalnych innych formularzach.

Podstawowe elementy planu zaopatrzenia w oparciu o stan faktyczny z dnia 1.VII wyprowadzałby Zakład na „Asortymentowej Karcie Planowania Odzieży" (wzór PZ-1 „o")

Formularz ten byłby drukiem dwustronnym formatu A-4 i służyłby Zakładowi przy trzech kolejnych opracowaniach i korektach planu rocznego na lata 1951 do 1953

Układ formularza i sposób jego wypełniania przedstawia się następująco:

Nagłówek wzoru PZ-1 „o" jest zaczerpnięty z form. PZ-1 i wobec tego wyjaśnień nie wymaga.

Dalsze rubryki ułożone są w 10 wierszach i służą do odbliczania przewidywanego zużycia oraz ewentualnie stanu odzieży w użytkowaniu na początek okresu planu.

Rubryki te mają następujące przeznaczenie:

1. Wiersz I (rubr. 9—11) służy do odnotowania planowanej ilości pracowników, którym dany asortyment odzieży przysługuje. Ilość tę odpisywałoby się w formularzach W—O. Rubryki tego wiersza są przepołowione i umożliwiają podwójne wpisywanie ilości pracowników —raz przy opracowywaniu planu oraz ponownie przy jego korekcie.

2. Wiersz II (rubr. 9—11) przeznaczony jest do wpisywania obowiązującego dla danego asortymentu odzieży minimalnego czasokresu jej zużycia. O ile ten czasokres jest mniejszy od 12 miesięcy należy wpisać go w dolnej części rubryki, o ile zaś wynosi rok lub więcej — ilość lat winna być zamieszczona w części górnej.

3. Wiersz III (rubr. 9—11) przeznaczony jest na wpisanie ilości jednostek odzieży potrzebnej na jednego pracownika w ciągu roku planu. Ilość ta zależna jest od podanego w wierszu II czasokresu zużycia i wynosi „jedność" dla czasokresów poczynając od jednego roku wzwyż. Dla czasokresów krótszych wyrażonych w miesiącach ilość tę wyliczamy, dzieląc 12 przez ilość miesięcy podaną w wierszu II.

4. Wiersze IV do IX przeznaczone są dla obliczenia stanu odzieży w użytkowaniu i wypełniane będą tylko przy czasokresach zużycia od jednego roku wzwyż, gdyż dla okresów krótszych każda wydana w ciągu roku odzież ulega całkowitemu zużyciu i wobec tego jej stanu ilościowego do planu wprowadzać nie należy.

W wypadkach, w których dostatecznie długi czasokres pociąga za sobą konieczność wprowadzenia do planu odzieży w użytkowaniu, należy przed przystąpieniem do wypełnienia wierszy IV do VII ustalić ilość kolumn, jaką uwzględnić musimy w naszym rachunku.

Ilość ta jest zgodna z ilością lat podaną jako czasokres zużywalności danego asortymentu odzieży i znajdujemy ją w wierszu II.

Oznacza to, że przy opracowywaniu planu na rok 1954 interesować nas będzie:

przy czasokresie	1-rocznym	jedynie	kolumna 8
„ „	3-letnim		kolumny 6 — 8
„ „	6-letnim		kolumny 3 — 8

i wobec tego przy podstawowym wypełnianiu formularza PZ-1 „o" należy ograniczyć wpisywanie danych jedynie do ilości kolumn ustalonej dla danego asortymentu odzieży na podstawie jego czasokresu zużycia.

Obliczanie przewidzianego na dzień 1.I roku planu stanu odzieży w użytkowaniu rozpoczynamy od określenia ilości odzieży wydanej pracownikom w ciągu roku poprzedzającego. Do tego celu służy nam wiersz IV, gdzie w górnej części rubryki 8 (względnie 9 lub 10 zależnie od roku planu) wpisujemy ilość odzieży wydanej faktycznie do dnia 1.VII roku poprzedzającego plan, a w części dolnej tej samej rubryki ilość przewidzianą do wydania w półroczu II.

O ile w danym wypadku czasokres zużycia wynosi jeden rok, suma obudwóch wpisanych ilości stanowić będzie przewidywany stan odzieży w użytkowaniu na dzień 1.I roku planu i wobec tego przepiszemy ją od razu do wiersza VIII (rubr. 9 — 10 lub 11).

Dla czasokresów dłuższych od jednego roku nie wystarczy wypełnienie tylko wiersza IV, lecz ponadto trzeba będzie wypełnić wiersze V do VII dla lat wcześniejszych w ilości zgodnej z czasokresem zużycia.

W wierszach tych wpisujemy:

w wierszu V — ilości wydane w poszczególnych latach,

w wierszu VI — ewent. ilości przedwcześnie zniszczone

po czym różnice V — VI dla każdego roku podajemy w wierszu VII.

Suma obliczonych w ten sposób ilości odzieży wydanej w poszczególnych latach i figurującej jako niezniszczona w ewidencji Zakładu plus ilość wyliczona jak podano powyżej w wierszu IV stanowić będzie przewidziany stan odzieży na początku roku planu i wobec tego ilość tę wpisujemy w wierszu VIII (rubr. 9 — 11).

5. Wiersz IX (rubr. 9 — 11) wypełnić należy przy korekcie planu, gdy znana już będzie faktyczna ilość odzieży wydana w ciągu całego roku poprzedzającego, tak, że można ją będzie wprowadzić do wyliczeń zamiast ilości przewidzianej wyprowadzonej przy opracowywaniu planu w wierszu IV.

6. Wiersz X (rubr. 9 — 11) przeznaczony jest na wpisanie przewidywanego zużycia, które zależnie od czasokresu podanego w wierszu II obliczane jest dwoma różnymi sposobami.

O ile czasokres zużycia jest krótszy od 12 miesięcy wówczas planowane zużycie wyprowadzamy mnożąc ilość pracowników podaną w wierszu I przez ilość jednostek odzieży z wiersza III.

Dla czasokresów od jednego roku wzwyż wpisujemy jako zużycie ilość odzieży wydaną w roku najwcześniejszym z lat przyjętych przez nas do obliczania stanu odzieży w użytkowaniu na początek roku planu.

Podwójne ujęcie tej odzieży raz w stanie zapasu a ponadto w zużyciu jest całkowicie logiczne, gdyż ilość ta w dniu 1.I roku planu będzie jeszcze nadawała się do użytkowania, by dopiero zużyć się stopniowo w ciągu okresu planu.

Przyjmując tę definicję zużycia musielibyśmy dla planu na rok 1951 przyjąć jako zużycie

przy czasokresie 1-rocznym ilość wydaną w r. 1950
„ „ 3-letnim „ „ 1948
„ „ 6-letnim „ „ 1945

Treść strony drugiej ujęta jest w 18 wierszy poziomych i 16 kolumn pionowych.

Nagłówki kolumn bardzo niewiele różnią się od nagłówków form. PZ-1. Jedyną zmianę stanowi usunięcie 2 rubryk: „do pokrycia własnej produkcji" oraz „zapotrzebowanie do zgłoszenia", gdyż odzież w całości musi być dostarczona z zewnątrz i wobec tego wyliczone zapotrzebowanie jest zarazem ilością do zgłoszenia. W zamian za ww 2 rubryki włączone zostały między stany zapasu 1.I. a 31.XII, rubryki: „Planowany stan ilościowy pracowników" i „ilość jednostek odzieży na pracownika w ciągu roku". Pozostałe nagłówki są powtórzeniem form. PZ-1.

Z 18 wierszy poziomych,, po 6 przeznaczonych jest na każdy rok planu z tym, że 3 wypełnia się przy opracowywaniu planu a 3 przy jego korekcie i odnoszą się one — pierwszy do odzieży nowej w magazynie, drugi do odzieży w użytkowaniu, a trzeci jest sumą obu rodzajów odzieży.

Dodatkowe rubryki u dołu są powtórzeniem formularza PZ-1.

Wypełnianie drugiej strony formularza zaczynamy od przeniesienia danych ze strony pierwszej, a mianowicie:

z wiersza I wpisujemy stan pracowników do rubr. 20,

z wiersza III wpisujemy ilość jednostek odzieży do rubr. 21,

z wiersza X wpisujemy przew. zużycie roczne do rubr. 23.

W wypadku, gdy na stronie pierwszej wyliczony został w wierszu VIII stan odzieży w użytkowaniu przenosimy go do rubr. 23 na stronie 2-ej, wpisując go w wierszu środkowym przeznaczonym na dane dotyczące odzieży w użytkowaniu.

Dalsze wypełnienie strony drugiej powinno odbywać się na zasadach przyjętych dla form. PZ-1, to znaczy należy nanieść u dołu cenę jednostkową i normę zapasu w dniach — a następnie, poczynając od rubr. 13, wyprowadzić stan odzieży nowej na dzień 1.I. roku planu.

Przy wykonywaniu tych wyliczeń należy jedynie pamiętać, by ilość w rubr. 18 była zgodna z ilością podaną na stronie pierwszej w dolnej części odpowiedniej rubr. w wierszu IV o ile ten wiersz był wypełniany. Ponadto w rubr. 18 zamieścić musimy oprócz odzieży wydanej do użytkowania, także ilości odzieży zablokowane i postawione przez zakład do dyspozycji.

Po wyliczeniu stanu odzieży nowej w rubr. 19 sprawdzamy ilość jednostek odzieży na pracownika w ciągu roku podaną w rubr. 21. O ile ilość ta jest większa od jedności wówczas w dalszym rachunku pomijamy odzież w użytkowaniu i wypełniamy pozostałe rubryki w sposób podany dla form. PZ-1.

O ile ilość w rubr. 21 wynosi „jedność" wówczas do dalszych wyliczeń musimy wprowadzić odzież w użytkowaniu, uwzględniając ją w stanach zapasu na koniec i początek roku i wypełniając wiersz „w użytkowaniu" dla kolumn 19 i 21.

Dane w kolumnie 19 powinny być już poprzednio przepisane z wiersza VIII strony 1.

Jako normatyw odzieży w użytkowaniu w kolumnie 22 podajemy planowany stan liczebny pracowników wpisany w rubr. 20.

Następnie dla kolumn 19 i 22 wyrzucamy sumy łączne odzieży w wierszu „razem" i dalsze wyliczenie wykonujemy analogicznie jak na PZ-1.

Dla lepszego zilustrowania sposobu wypełniania karty PZ-1 „o" podaję poniżej 5 przykładów, z których trzy odnoszą się do strony pierwszej formularza i odpowiadają trzem charakterystycznym czasokresom zużycia tj.

pierwszy przykład — czasokresowi 3-miesięcznemu
drugi „ — „ 1-rocznemu
trzeci „ — „ 6-letniemu,

a dwa dalsze obrazują wyliczenia na stronie drugiej formularza przy czym czwarty przykład ujmuje tylko odzież nową w magazynie, podczas gdy piąty uwzględnia również całą odzież w użytkowaniu.

Wszystkie przykłady posiadają podwójne wypełnienie danych, tj. przy opracowywaniu i przy korekcie planu i dla odróżnienia liczby odnoszące się do korekty są ujęte w klamry.

Po wypełnieniu kart PZ-1 „o", jak podałem powyżej, dla wszystkich posiadanych asortymentów odzieży, Zakład przenosi wyliczone dane ilościowe na „Zbiorczą kartę planowania odzieży" (wzór PZ-2 „o").

Ten ostatni formularz miałby podwójne przeznaczenie:

1. w Zakładzie służyłby do zebrania danych z kart asortymentowych w zgrupowania odzieży odpowiadające Biurom Sprzedaży.

2. w Zjednoczeniu i CZM miałby charakter karty zbiorczej dla zestawienia danych odnośnie tylko jednego asortymentu odzieży w skali całego Przedsiębiorstwa względnie Przemysłu.

Wzorując form. PZ-2 „o" na karcie PZ-2, uważam, że winien on być drukiem dwustronnym (formatu A3), co umożliwiłoby zestawienie planu odzieży na stronie pierwszej, a następnie na stronie drugiej kontrolę jego realizacji.

Ponieważ przenoszenie danych z form. PZ-1„o" na form. PZ-2 „o" jest rzeczą prostą i polega jedynie na przepisaniu liczb z rubryki — do drugiej posiadającej ten sam nagłówek, omawiać sposobu korzystania ze „Zbiorczej Karty" nie będę. Przekonany jestem, że każdy planista, który miał do czynienia z drukami PZ-2 i PZ-O, po przeczytaniu nagłówków rubryk potrafi, idąc za wskazaniami instrukcji Nr 28, uzmysłowić sobie dalszy przebieg pracy i wydać sąd co do przydatności formularza dla potrzeb przemysłu, w którym pracuje.

Zakład, Przedsiębiorstwo, CZM	ZBIORCZA KARTA PLANOWANIA ODZIEŻY	Centrala Handlowa—Biuro Sprzedaży	Zestawił: data: nazwisko i imię, podpis	przeprowadził korekty data: nazwisko i imię, podpis	Konto materiałowe wg Branżowego Planu Kont:	Branża wg wykazu PKPG
	PZ—2 „o" Nr kolejny: Ogólna ilość:					

Lp.	Rodzaj odzieży (nr poz.)	Jedn.	Cena jednostk.	Średnia norma zapasu odzieży nowej w dniach	Planowana ilość pracowników	Minim. czasokres zużycia	Ilości w jednostkach kartoteki magazynowej: Fakt. zapas odzieży nowej w dn. 1.7	Przewidywany w dn. 1.1 stan odzieży: nowej	w użytk.	razem	Planowany stan odzieży na 31.12: nowej	w użyt.	Przewid. zużycie roczne	Zapotrzebowanie	Nadmiar	Wartości zaplanowanej odzieży: Wartość zap. odzieży nowej w dn. 1.7	Wartość zapasu w dn. 1.1 razem	Wartość planowanego zapasu na 31.12: nowej	w użyt.	Wartość przewidywanego zużycia: nieodpł	odpł.	razem	Wartość zapotrzebowania	Wartość nadmiaru
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25

1	9
I	250 / [270]
II	— / 3
III	4
IV	—
V	
VI	
VII	
VIII	
IX	
X	1000 / [1080]

Przykł. 1

8	9
	800 / [820]
	1 / —
	1
380 / 300	—
[650]	
	680
	[650]
	680 / [650]

Przykł. 2

3	4	5	6	7	8	9
						120 / [120]
						6 / —
						1
					10 / 5	—
50	10	20	10	20	[20]	
10	—	5	—	—		
40	10	15	10	20		
						110
						[115]
						40 / [40]

Przykład 3

Rok			RODZAJ ODZIEŻY	Zapas w dniu 1.7	Portfel ulokowanych zamówień per. 1.7	Przew. do ulok. do 31.12	Przew. dostawy do 31.12	Sa_1 (13 + 16)	Przew. rozchód z mag. do 31.12	Przew. zapas na początek roku (17—18)	Planowany ilostan pracown. (stanow.)	Ilość jedn. odzieży na prac. w roku	Planow. zapas na koniec roku	Przew. zużycie odzieży w roku planu	Sa_2 (22 + 23)	Zapotrzebowanie (24 — 19)	Nadmiar (19 — 24)	Wartość	
																	zapasu mag. w dniu	planow. zużycia rocznego
			12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
1951	plan	XI	nowa w magazynie	360	400	—	400	760	450	310			160					620	
		XII	w użytkowaniu							—	250	4	—						
		XIII	razem							310			160	1000	1160	850	—		2000
	korekta	XIV	nowa w magazynie							[208]			[180]					[416]	
		XVI	w użytkowaniu								[270]	[4]							
		XVII	razem							[208]			[180]	[1080]	[1260]	[1052]			[2160]

Przykład 4 (ciąg dalszy przykładu nr 1)

1951	plan	XI	nowa w magazynie	72	—	—	—	72	5	67			10					2010	
		XII	w użytkowaniu							110	120	1	120						
		XIII	razem							177			130	40	170	—	7		1200
	korekta	XIV	nowa w magazynie							[62]			[10]					[1860]	
		XV	w użytkowaniu							[115]	[120]	[1]	[120]						
		XVI	razem							[177]			[130]	[40]	[170]		[7]		[1200]

Przykład 5 (ciąg dalszy przykładu nr 3)

Na zakończenie chcę tylko zwrócić uwagę na jeden szczegół, jakim jest rozwiązanie zagadnienia korekty planu, dla której form. PZ-2 przewidywał w swej treści 2 dodatkowe rubryki do wpisania ewentualnych zmienionych danych stanu zapasu na 1.I. 1950 r. oraz zapotrzebowania. Ponieważ z doświadczenia wiemy, że przy korekcie planu nie tylko te 2 ww. elementy ulegają skorygowaniu i często w wyniku zmiany planu produkcyjnego (oraz ewent. zmiany planu zatrudnienia) korygować trzeba wszystkie dane, przyjąłem na form. PZ-2„o" odmienne rozwiązanie i zamiast rezerwowania dla korekty 2 rubryk przepołowiłem w kl. 6 oraz 9 — 25 wszystkie rubryki, co pozwoli na podwójne ich wypełnienie.

Wzoru dla strony drugiej nie podaję, gdyż uważam, że nie stanowi on zagadnienia związanego tylko z planowaniem odzieży. W każdym razie strona ta winna być powtórzeniem strony 2 form. PZ-2 i posiadać taki układ, jaki dla ogółu materiałów zostanie narzucony w przyszłości instrukcją PKPG.

Opracowanie danych dla terenowych bilansów materiałów budowlanych

W celu umożliwienia wojewódzkim komisjom planowania gospodarczego opracowania wstępnych terenowych bilansów materiałów budowlanych na r. 1951, Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego, w wykonaniu § 17 uchwały Prezydium Rządu z dn. 21.10.50 r., wydał zarządzenie Nr 11 z dn. 15 stycznia 1951 r. w sprawie opracowania niezbędnych dla tego celu danych.

§ 1.

Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Leśnictwa i prezydia właściwych terenowych rad narodowych opracują dane z zakresu produkcji i zużycia materiałów budowlanych określone w instrukcji stanowiącej załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2.

Przy opracowywaniu danych, o których mowa w § 1, należy zachować tryb i terminy określone w załączonej instrukcji.

§ 3.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 15 stycznia 1951 r.

Załącznik do zarządzenia
Przewodniczącego PKPG
z dnia 15 stycznia 1951 r.

INSTRUKCJA

o przygotowaniu danych niezbędnych do opracowania wstępnych terenowych bilansów materiałów budowlanych na 1951 rok.

§ 1.

1. Instrukcja niniejsza określa tryb i terminy przygotowania danych dotyczących produkcji, zapasów i zapotrzebowania następujących materiałów budowlanych:

1) wapna (Branża XIX, poz. 1 — 5),
2) cegły (Branża XIX, poz. 16 — 18 i 22),
3) pustaków ceramicznych (Branża XIX, poz. 23 — 28),
4) dachówki ceramicznej (Branża XIX, poz. 30—32),
5) kafli (Branża XIX, poz. 34 — 35),

2. Oznaczenia branż i pozycji materiałów wymienionych w ust. 1 podano zgodnie z „Wykazem materiałów dla planowania zaopatrzenia na 1951 rok", Wydawnictwo PKPG nr 29.

§ 2.

Wydziały (oddziały) przemysłu materiałów budowlanych prezydiów wojewódzkich rad narodowych (WRN) sporządzą i przedstawią wojewódzkim komisjom planowania gospodarczego (WKPG) w terminie do dnia 30 stycznia 1951 roku:

1. zestawienia planowanej produkcji w zakładach im podległych oraz w zakładach przemysłu spółdzielczego,

2. zestawienia stanu zapasów materiałów o których mowa w § 1 w wytwarzających je zakładach wymienionych w p-kcie 1 na dzień 1.I.1951 r. oraz na dzień 31.XII.1951 r.,

3. zestawienia przewidywanej produkcji w zakładach prywatnych,

4. zestawienia planowanej produkcji i zapasów na dzień 1.I.1951 r. oraz na dzień 31.XII.1951 r. w zakładach, które mają być przekazane radom narodowym przez Centralny Zarząd Przemysłu Ceramiki Budowlanej.

§ 3.

Wydziały budownictwa prezydiów WRN sporządzą i przedstawią WKPG w terminie do dnia 30 stycznia 1951 roku wstępną ocenę zapotrzebowania materiałowego terenowych przedsiębiorstw budowlano - montażowych i remontowych.

§ 4.

Wydziały handlu prezydiów WRN sporządzą na podstawie planów obrotu towarowego oraz przedstawią WKPG w terminie do dnia 30 stycznie 1951 r. zapotrzebowania na cele rynkowe dotyczące materiałów, o których mowa w § 1.

§ 5.

Właściwe wydziały prezydiów WRN sporządzą i przedstawią PKPG w terminie do dnia 25 stycznia 1951 roku zestawienia planów zaopatrzenia podległych im jednostek (poza przedsiębiorstwami budowlano - montażowymi oraz remontowymi) wraz z uzasadnieniami tych planów.

§ 6.

Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych poleci:

1. Centralnemu Zarządowi Państwowych Gospodarstw Rolnych sporządzenie i dostarczenie WKPG w terminie do dnia 30 stycznia 1951 roku zestawień planowanej produkcji i stanu zapasów w podległych mu zakładach wytwarzających materiały, o których mowa w § 1,

2. jednostkom wymienionym w § 12 ust. 2 sporządzenie i dostarczenie WKPG w terminie do dnia 30 stycznia 1951 roku zestawień planów zaopatrzenia wraz z ich uzasadnieniami.

§ 7.

Ministerstwo Leśnictwa poleci Centralnemu Zarządowi Lasów Państwowych opracowanie i dostarczenie

WKPG w terminie do dnia 30 stycznia 1951 roku zestawień planów zaopatrzenia wraz z ich uzasadnieniami.

§ 8.

Zestawienia, o których mowa w § 2, powinny być opracowane wg wzoru nr 1 stanowiącego załącznik nr 1 do niniejszej instrukcji.

§ 9.

1. Wstępna ocena zapotrzebowania, o której mowa w § 3, powinna być opracowana wg wzoru nr 2, stanowiącego załącznik nr 2 do niniejszej instrukcji.

2. Przeciętne wskaźniki zużycia materiałów, służące do przeprowadzenia wstępnej oceny zapotrzebowania, podane są w załączniku nr 4 do niniejszej instrukcji.

§ 10.

Zapotrzebowania, o których mowa w § 4, powinny być opracowane na podstawie wzoru nr 31 Instrukcji PKPG nr 60 (Zarządzenie Przewodniczącego PKPG nr 221 z dnia 2 sierpnia 1951 r.).

§ 11.

Zestawienia, o których mowa w § 5, powinny być opracowane wg wzoru nr 3 stanowiącego załącznik nr 3 do niniejszej instrukcji.

§ 12.

1. Zestawienia, o których mowa w § 6 pkt. 1, powinny być opracowane wg wzoru nr 1 stanowiącego załącznik nr 1 do niniejszej instrukcji.

2. Zestawienia, o których mowa w § 6 pkt. 2, powinny być opracowane wg wzoru nr 3 stanowiącego załącznik nr 3 do niniejszej instrukcji.

Załącznik nr 1
do instrukcji o przygotowaniu danych niezbędnych do sporządzenia wstępnych terenowych bilansów materiałów budowlanych na 1951 rok.

wzór nr 1

Jednostka .....
Województwo .....

ZESTAWIENIE PRODUKCJI I ZAPASÓW W ZAKŁADACH WYTWÓRCZYCH

.....

Materiał ..... Jednostka miary .....

Lp.	Wyszczególnienie	Produkcja			Zapasy	
		Plan 1950	Wykonanie 1950	Plan 1951	na 1.1.1951	na 31 XII 1951
1	2	3	4	5	6	7
1	Zakład					
2	Zakład					
	Razem					

Objaśnienia

1. Zestawienia wg powyższego wzoru powinny być sporządzone przez:

1) Wydziały (oddziały) przemysłu materiałów budowlanych prezydiów WRN w zakresie:
   a) podległych im zakładów (w zakresie przewidzianym Zarządzeniem Przewodniczącego PKPG nr 341 z dnia 18.XII.1950 r. z wyłączeniem zakładów, o których mowa w p. 2),
   b) zakładów spółdzielczych,
   c) zakładów prywatnych,
   d) zakładów przekazywanym radom narodowym przez Centralny Zarząd Przemysłu Ceramiki Budowlanej.
2) CZ Państwowych Gospodarstw Rolnych w zakresie podległych mu zakładów wytwórczych.

2. Odrębne zestawienia powinny być opracowane co do zakładów, które mają być uruchomione w ciągu 1951 roku. W zestawieniach tych należy wypełnić jedynie rubryki 5 i 7, w rubryce 2 zaś oprócz nazwy zakładu należy podać datę uruchomienia produkcji oraz powinny dotyczyć następujących jednostek:

1) Państwowych Gospodarstw Rolnych,
2) Państwowych Ośrodków Maszynowych,
3) Spółdzielczych Ośrodków Maszynowych,
4) Spółdzielni Produkcyjnych,

§ 13.

Zestawienia, o których mowa w § 7, powinny być opracowane wg wzoru nr 3 stanowiącego załącznik nr 3 do niniejszej instrukcji.

§ 14.

Uzasadnienia, o których mowa w §§ 5, 6 i 7 powinny zawierać następujące dane:

1. globalną kwotę nakładów na roboty inwestycyjne planowane do wykonania systemem gospodarczym, w odniesieniu do której planowano zużycie materiałów,

2. zestawienia planowanego zużycia opracowane zbiorczo (w odniesieniu do grup obiektów) wg wzoru ZM-I Instrukcji PKPG nr 27 w sprawie planowania systemu gospodarczego w inwestycjach i kapitalnych remontach na 1951 rok.

Załącznik nr 2
do instrukcji o przygotowaniu danych niezbędnych do sporządzenia wstępnych terenowych bilansów materiałów budowlanych na 1951 rok.

Województwo .....
Wydział Budownictwa Prezydium WRN

wzór nr 2

WSTĘPNA OCENA ZAPOTRZEBOWANIA NA 1951 ROK W PRZEDSIĘBIORSTWACH POWIATOWYCH (KOMUNALNYCH*)

Materiał ..... Jednostka miary .....

Lp.	Typ robót	Program produkcji w mil. zł.	Wskaźnik zużycia na 1 mil. zł	Zapotrzebowanie	Uwagi:
1	2	3	4	5	6
	Razem				

Objaśnienia:

1. Dla każdej grupy materiałowej wymienionej w § 1 instrukcji powinno być sporządzone odrębne zestawienie.

2. W rubr. 2 należy wymienić kolejno poszczególne typy robót wchodzące do planu przedsiębiorstwa — wg następującego podziału:

A. Roboty inwestycyjne

1) Budownictwo mieszkaniowe miejskie
2) Budownictwo administracyjne miejskie
3) Inne budownictwo publiczne miejskie
4) Magazyny murowane
5) Magazyny i garaże żelbetowe
6) Hale fabryczne
7) Budownictwo mieszkaniowe wiejskie
8) Budownictwo publiczne wiejskie
9) Budownictwo gospodarskie wiejskie
10) Budownictwo specjalne i montażowe

B. Roboty remontowe

1) Remonty budynków
2) Remonty inne

3) W pozycji „Jednostka" należy podać nazwę jednostki sporządzającej zestawienie.

W pozycji „Województwo" należy podać nazwę województwa, którego zestawienie dotyczy.

W tytule należy podać jakie zakłady obejmowane są zestawieniem, a więc na przykład „Spółdzielczych", podległych CZ Państwowych Gospodarstw Rolnych itp.

W pozycji „Materiał" należy podać nazwę materiału obejmowanego zestawieniem.

Nazwa materiału powinna być podana zgodnie z brzmieniem pozycji „Wykazu materiałów dla planowania zaopatrzenia na 1951 rok", Wydawnictwo PKPG nr 29.

Dla każdej pozycji „Wykazu" powinno być sporządzone odrębne zestawienie.

W przypadkach, gdy szczegółowość planu produkcji jest większa od szczegółowości „Wykazu", należy sporządzić zestawienia pomocnicze dla każdego sortymentu wykazywanego w planie produkcji, a następnie zestawienie zbiorcze dla pozycji „Wykazu".

(Na przykład: Pozycja 16 Branży XIX „Wykazu": „cegła pełna" może być ujmowana w planach produkcji w większej szczegółowości tzn. w rozbiciu na poszczególne gatunki.

W takim przypadku odrębne zestawienie pomocnicze sporządzone być powinno dla każdego gatunku cegły pełnej, a następnie zestawienie zbiorcze dla pozycji „cegła pełna").

W pozycji „Jednostka miary" należy podać nazwę jednostki miary zgodną z „Wykazem".

W rubr. 2 należy wymienić kolejno nazwy zakładów wytwarzających materiał ujmowany zestawieniem.

W rubr. 3 należy podać planowaną ilość produkcji na 1950 rok.

W rubr. 4 należy podać wykonaną ilość produkcji na 1950 rok.

W rubr. 5 należy podać planowaną ilość produkcji na 1951 rok.

W rubr. 6 należy podać stan zapasów na dzień 1.I. 1951 r.

W rubr. 7 należy podać planowany stan zapasów na dzień 31.XII. 1951 r.

4. W zestawieniach dotyczących zakładów prywatnych rubryki 3, 4, 6 i 7 mogą nie być wypełniane. Dane umieszczone w rubryce 5 powinny być traktowane jako przewidywana ilość produkcji w 1951 roku.

W przypadkach uzasadnionych podział powyższy może być rozszerzony w sensie rozbicia grup na podkrupy; każdy z powyższych typów musi jednakże być wymieniony w odrębnej pozycji.

Na przykład: grupa A/10 „Budownictwo specjalne i montażowe" może być rozbita na bardziej szczegółowe podgrupy. Należy wówczas podać:

(10) Budownictwo specjalne i montażowe w tym:
a) roboty drogowe
b) roboty wodociągowe itp.

W rubr. 3 należy podać kwotę programu produkcyjnego przypadającą na każdy z wyszczególnionych typów robót.

W rubr. 4 należy podać wskaźnik zużycia przyjęty za podstawę obliczeń. W przypadkach, gdy obliczenia były sporządzone w oparciu o dokumentację techniczną należy podać wskaźnik wynikowy (wynikający z rozdzielenia danych z rubr. 5 przez dane z rubr. 3).

W rubr. 5 należy podać zapotrzebowanie materiału. Zapotrzebowanie otrzyma się drogą przemnożenia danych z rubr. 3 przez dane z rubr. 4 lub też będzie ono sumą obliczeń szczegółowych zawartych w poszczególnych dokumentacjach.

W rubr. 6 należy przede wszystkim omówić na jakiej podstawie obliczono zapotrzebowanie podane w rubr. 5.

3. Klasyfikacja robót na typy wyszczególnione w rubr. 2 powinna być opracowana na podstawie aktualnego stanu programu produkcyjnego.

*) Niepotrzebne skreślić.

4. W stosunku do robót inwestycyjnych, wymienionych w p-ktach 1 — 9 obliczenie potrzeb materiałowych oparte być może na wskaźnikach przeciętnych odniesionych do 1 miliona złotych nakładów. (Wskaźniki te zostaną załączone do niniejszej instrukcji).

Na podstawie klasyfikacji robót na poszczególne typy robót oraz na podstawie tych wskaźników przeprowadzona zostanie ocena potrzeb materiałowych (Np. przedsiębiorstwo ma w programie produkcyjnym zlecenia na wykonanie budynków administracyjnych na kwotę 10.000.000 zł, wskaźnik zużycia na 1 mil. zł wynosi 324.000 szt. cegły, wobec czego zapotrzebowanie na cegłę na budownictwo administracyjne w danym przedsiębiorstwie wyniesie 3.240 tys.).

5. W odniesieniu do robót inwestycyjnych o charakterze specjalnym i montażowym wyprowadzenie przeciętnych wskaźników scalonych nie jest możliwe. Zużycie bilansowanych materiałów na tym odcinku nie ma zresztą masowego charakteru. W związku z powyższym wstępne zapotrzebowanie bilansowanych materiałów powinno być ocenione szacunkowo w oparciu o doświadczenie przedsiębiorstw wykonawczych. Należy również podkreślić, że przy przeprowadzaniu wstępnej oceny należy wykorzystać rozporządzalną już dokumentację techniczną.

6. W zakresie robót remontowych ocenę potrzeb materiałowych należy oprzeć na kryteriach statystycznych zaczerpniętych z dotychczasowych doświadczen przedsiębiorstw wykonawczych (remontowych). Na odcinku remontów domów mieszkalnych korzystać należy z danych posiadanych przez wydziały gospodarki mieszkaniowej, prezydiów WRN.

Załącznik nr 3

do instrukcji o przygotowaniu danych niezbędnych do sporządzenia wstępnych terenowych bilansów materiałów budowlanych na 1951 rok.

wzór nr 3

Zestawienie planu zaopatrzenia na 1951 r.

Województwo .....

Jednostka sporządzająca .....

Lp.	Nazwa materiału	Jedn. miary	Planowane zużycie				Zapasy		Zapotrzebowanie
			Inwestycje	Kap. rem.	Inne cele	Razem	Na 1.I.	Na 31.XII	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Objaśnienia:

1. W zestawieniu należy podać dane dot. materiałów objętych grupami materiałowymi, wymienionymi w § 1 instrukcji.

2. Materiały powinny być wyszczególnione zgodnie z nomenklaturą odpowiednich pozycji wykazu artykułów do planowania zaopatrzenia na rok 1951 (nr 29).

3. Zestawienie powinno być opracowane na podstawie planów zaopatrzenia sporządzonych przez poszczególne jednostki w myśl Instrukcji PKPG nr 59 ustalającej ogólne zasady planowania zaopatrzenia materiałowego na rok 1951 lub też na podstawie instrukcji szczegółowych obowiązujących w poszczególnych działach gospodarki narodowej.

4. W rubr. 4 należy podać planowane zużycie na cele inwestycji wykonywanych systemem gospodarczym obliczone zgodnie z postanowieniami Instrukcji PKPG nr 27 w sprawie planowania systemu gospodarczego w inwestycjach i kapitalnych remontach na rok 1951.

W rubr. 5 należy podać planowane zużycie na cele kapitalnych remontów wykonywanych systemem gospodarczym obliczone zgodnie z postanowieniami Instrukcji PKPG nr 30 w sprawie planowania remontów oraz wyżej wymienionej Instrukcji PKPG nr 27.

W rubr. 6 należy podać planowane zużycie na inne cele, a więc przede wszystkim na cele konserwacji i remontów bieżących.

W rubr. 7 należy podać sumę danych z rubryk 4, 5, 6.

W rubr. 8 należy podać przewidywany stan zapasów na 1.I.1951 r.

W rubr. 9 należy podać planowany stan zapasów na 31.XII.1951 r.

W rubr. 10 należy podać planowane zapotrzebowanie materiałów obliczone jako wynik działania:

planowane zużycie (rubr. 7) — stan zapasów na 31.XII.1951 (rubr. 9),

stan zapasów na 1.I. (rubr. 8).

Załącznik nr 4

do instrukcji w sprawie przygotowania danych niezbędnych do sporządzenia wstępnych terenowych bilansów materiałów budowlanych.

Wskaźniki zużycia materiałów na 1.000.000 zł nakładów w niektórych typach budownictwa.

Lp.	Typ budownictwa	Wskaźnik zużycia				
		wapno	cegła	pustaki	dachówka	kafle
		ton	tys. szt.	tys. szt.	tys. szt.	tys. jedn.
1	2	3	4	5	6	7
1	Budownictwo mieszkaniowe	40,1	353,0	13,8	22,0	6,0
2	Budownictwo administracyjne	37,3	324,0	13,0	—	0,35
3	Inne budownictwo publiczne	34,6	260,0	13,3	16,3	0,9
4	Magazyny murowane	52,4	445,0	—	—	—
5	Garaże żelbetowe	23,8	151,0	—	—	—
6	Hale fabryczne	17,5	90,0	—	—	—
7	Bud. wiejskie mieszkaniowe	46,5	500,0	—	89,0	6,4
8	Bud. wiejskie publiczne	52,1	405,0	—	81,7	4,7
9	Bud. wiejskie gospodarskie	50,2	358,0	—	64,6	0,9

Objaśnienia:

1. Powyższe wskaźniki określają jaka ilość materiału zużywana jest przeciętnie na wykonanie obiektów w poszczególnych grupach na 1 milion złotych kosztu budowy (w nowym pieniądzu).

2. Wskaźniki wapna i cegły odnoszą się przeciętnie do wszystkich budowanych obiektów w danej grupie.

3. Wskaźniki pustaków ceramicznych i dachówki odnoszą się jedynie do obiektów, przy których budowie zużywane są te materiały tzn.:

1) wskaźnik zużycia pustaków — jedynie do obiektów ze stropami pustakowymi ceramicznymi,

2) wskaźnik zużycia dachówki — jedynie do obiektów krytych dachówką.

4. Wskaźniki zużycia kafli w budownictwie mieszkaniowym miejskim oraz w budownictwie wiejskim poza budynkami gospodarskimi odnoszą się do obiektów ogrzewanych piecami. Wskaźniki zużycia kafli na budownictwo administracyjne i inne publiczne miejskie odnoszą się do budynków ogrzewanych centralnie. Wskaźniki zużycia kafli na budynki gospodarskie wiejskie odnoszą się do magazynów zbożowych.

5. W celu obliczenia zapotrzebowania materiałowego wapna i cegły należy:

a) obliczyć jaką kwotę robót danego typu zawiera program produkcyjny przedsiębiorstwa,

b) przemnożyć kwotę robót przez wskaźnik zużycia.

Na przykład:

W programie przedsiębiorstwa mieszczą się roboty budowlane mieszkaniowe na kwotę 10.000.000 zł, wobec czego

zapotrzebowanie na wapno wynosi
10 x 40,1 = 401 ton

zapotrzebowanie na cegłę wynosi
10 x 353,0 = 3.530 tys. szt.

6. Dla obliczenia zapotrzebowania na pozostałe materiały trzeba dodatkowo określić jaka część robót powoduje zużycie odnośnych materiałów, a więc na przykład:

w kwocie robót mieszkaniowych równej 10.000.000 złotych

obiekty ze stropami pustakowymi stanowią 30%
obiekty kryte dachówką stanowią 60%
obiekty ogrzewane piecami stanowią 100%

w rezultacie:

zapotrzebowanie na pustaki wyniesie 3 x 13,8 = 41,4 tys. szt.
zapotrzebowanie na dachówkę wyniesie 6 x 22,0 = 132,0 tys. szt.
zapotrzebowanie na kafle wyniesie 10 x 6,0 = 60 tys. jedn.

Opracowanie wstępnych terenowych bilansów materiałów budowlanych na r. 1951

Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego wydał w powyższej sprawie, w wykonaniu § 17 uchwały Prezydium Rządu z dn. 4.10.50 r. o zasadach organizacji terenowego przemysłu materiałów budowlanych, następującą instrukcję (Nr 1 z dn. 15.1.51 r.):

§ 1.

1. Instrukcja niniejsza określa tryb i metodę opracowania wstępnych terenowych bilansów materiałów budowlanych.

2. Tryb i metodę opracowania ogólnych wojewódzkich bilansów materiałów budowlanych ustali odrębne zarządzenie.

§ 2.

Wojewódzkie Komisje Planowania Gospodarczego (WKPG) opracują w terminie do dnia 15 lutego 1951 roku wstępne terenowe bilanse materiałów budowlanych, zwane dalej bilansami terenowymi, a stanowiące część ogólnych wojewódzkich bilansów materiałowych.

§ 3.

1. Bilansami terenowymi na 1951 rok należy objąć następujące grupy materiałowe:

1) wapno (branża XIX, poz. 1 — 5),
2) cegła (branża XIX, poz. 16 — 18, 22),
3) pustaki (branża XIX, poz. 23 — 28),
4) dachówka (branża XIX, poz. 30 — 32),
5) kafle (branża XIX, poz. 34 — 35).

2. Oznaczenie branż i pozycji materiałów wymienionych w ust. 1 podano zgodnie z „Wykazem artykułów dla planowania zaopatrzenia na 1951 rok". Wydawnictwo PKPG nr 29.

§ 4.

Bilanse terenowe powinny zawierać po stronie przychodu następujące zasadnicze pozycje:

1) planowaną produkcję w zakładach terenowego przemysłu materiałów budowlanych podległych wydziałom (oddziałom) przemysłu materiałów budowlanych w prezydiach wojewódzkich rad narodowych (WRN),
2) planowaną produkcję w zakładach podległych CZ Państwowych Gospodarstw Rolnych,
3) planowaną produkcję w zakładach spółdzielczych,
4) przewidywane produkcje w zakładach prywatnych,
5) zapasy znajdujące się w dniu 1 stycznia 1951 roku w zakładach wytwórczych wymienionych w p. 1), 2) i 3).

§ 5.

1. Pozycje strony przychodowej bilansu terenowego, wymienione w § 4, powinny być ujęte w formie szczegółowych zestawień sporządzonych wg wzoru nr 1 stanowiącego załącznik nr 1 do niniejszej instrukcji. Zestawienia te powinny być opracowane odrębnie dla każdego sortymentu wchodzącego w skład grup materiałowych wymienionych w § 3.

2. Zestawienia, o których mowa w ust. 1, powinny być opracowane na podstawie zestawień produkcji i zapasów dostarczonych WKPG na podstawie zarządzenia Przewodniczącego PKPG z dnia 15 stycznia 1951 roku, znak BI1-10-2 w sprawie opracowania danych niezbędnych do sporządzenia wstępnych terenowych bilansów materiałów budowlanych, na formularzach wg wzoru nr 1 stanowiącego załącznik do instrukcji zatwierdzonej tym zarządzeniem.

§ 6.

Bilanse terenowe powinny zawierać po stronie rozchodu następujące pozycje:

1) zapotrzebowanie terenowych przedsiębiorstw budowlano-montażowych i remontowych,
2) zapotrzebowania pozostałych jednostek objętych planowaniem terenowym,
3) zapotrzebowania następujących jednostek objętych planowaniem centralnym:
   a) Państwowe Gospodarstwa Rolne,
   b) Państwowe Ośrodki Maszynowe,
   c) Spółdzielcze Ośrodki Maszynowe,
   d) spółdzielnie produkcyjne,
   e) CZ Lasów Państwowych.
4) zapotrzebowanie rynkowe,
5) stan zapasów na dzień 31.XII.1951 roku w zakładach wytwórczych wymienionych w § 4 p. 1), 2) i 3).

§ 7.

Pozycje strony rozchodowej bilansów terenowych opracowane zostaną w oparciu o dane nadesłane stosownie do zarządzenia, o których mowa w § 5 ust. 2.

§ 8.

Na podstawie zestawień strony przychodu, o których mowa w § 5, oraz danych, o których mowa w § 7, WKPG opracują bilanse terenowe wg wzoru nr 2 stanowiącego załącznik do niniejszej instrukcji.

§ 9.

Dane ujęte w bilansach terenowych powinny być szczegółowo przeanalizowane w oparciu o wytyczne zawarte w załączniku nr 3 do niniejszej instrukcji.

§ 10.

1. WKPG przedstawią bilanse terenowe Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego — Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych w terminie do dnia 15 lutego 1951 roku.

2. Do bilansów terenowych należy dołączyć następujące dokumenty:

1) szczegółowe zestawienie przychodu, o którym mowa w § 5,
2) uzasadnienia zapotrzebowań omówione w załączniku nr 3 do niniejszej instrukcji,
3) zestawienia produkcji i zapasów w zakładach wytwórczych przekazywanych radom narodowym przez Centralny Zarząd Ceramiki Budowlanej, dostarczone WKPG zgodnie z § 2 p. 4 instrukcji zatwierdzonej zarządzeniem, o którym mowa w § 5 ust. 2,
4) opisowe omówienie poszczególnych podstawowych pozycji bilansu.

Załącznik nr 1 do Instrukcji Przewodniczącego PKPG z dnia 15 stycznia 1951 r.

WOJEWÓDZTWO .....

Zestawienie przychodu ..... Jedn. miary ..... **wzór nr 1**
(nazwa materiału)

Lp.	Wyszczególnienie	Plan na rok 1950	Przewidywane wykonanie 1950	Plan na rok 1951
I.	Zapasy na początek roku ogółem			
	w tym:			
1	w zakładach wytwórczych podległych wydziałom przem. mat. budowl. Prez. WRN			
2	w zakładach przemysłu spółdzielczego			
3	w zakładach podległych CZ PGR			
II.	Produkcja — ogółem			
	w tym:			
1	Zakłady wydziałów przem. materiałów budowl. prez. WRN — ogółem			
	w tym:			
A.	Zakłady czynne w r. 1950			
a.	zakład			
	zakład			
	.....			
B.	Zakłady do uruchomienia w roku 1951			
a.	zakład			
	(data uruchomienia)	x	x	
	.....			
b.	zakład			
	(data uruchomienia)	x	x	
	.....			
2	Zakłady podległe CZ Państwowych Gospodarstw Rolnych			
a.	zakład			
b.	zakład			
c.	zakład			
3	Zakłady przemysłu spółdzielczego — ogółem			
	w tym:			
a.	zakład			
b.	zakład			
4	Zakłady prywatne — ogółem	x		
	w tym:			
a.	zakład	x		
b.	zakład	x		
c.	.....	x		
	Ogółem przychód	x		

Objaśnienia:

1. Odrębne zestawienie przychodu powinno być sporządzone dla każdej asortymentowej pozycji planów produkcji, a co najmniej dla każdej pozycji „Wykazu artykułów dla planowania zaopatrzenia na 1951 rok" (Wydawnictwo PKPG nr 29) w ramach grup materiałowych, o których mowa w § 3 instrukcji.

2. Zestawienia nie powinny zawierać danych dotyczących nakładów wytwórczych przekazywanych radom narodowym przez Centralny Zarząd Przemysłu Ceramiki Budowlanej.

3. Zestawienia powinny być opracowane na podstawie danych dostarczonych WKPG na formularzach wg wzoru nr 1 załączonego do instrukcji o przygotowaniu danych niezbędnych do opracowania wstępnych terenowych bilansów materiałów budowlanych zatwierdzonej zarządzeniem Przewodniczącego PKPG z dnia 15 stycznia 1951 roku znak BI1-10-2.

Załącznik nr 2 do instrukcji Przewodniczącego PKPG z dnia 15 stycznia 1951 r.

wzór nr 2

WOJEWÓDZTWO . . . . . .

Wstępny terenowy bilans materiałowy na 1951 rok
Materiał . . . . . Jedn. miary . . . . . .

Lp.	Wyszczególnienie	Plan 1950 r.	Wykonanie 1950 r.	Plan rok 1951
1	2	3	4	5
I.	Przychód			
1	Zapasy w zakładach wytwórczych na 1.1.			
	Produkcja			
2	Przemysł podległy wydziałowi Prez. WRN			
B.	Zakłady podległe CZ PGR			
C.	Przemysł spółdzielczy			
D.	Przemysł prywatny			
	Razem — przychód			
IA	Niedobór do pokrycia ze źródeł centralnych	x	x	

Lp.	Wyszczególnienie	Plan na rok 1951			
		na cele inwest.	na cele kap. rem.	na inne cele	Razem
1	2	3	4	5	6
II	Rozchód				
1	Jednostki terenowe (poza przedsiębiorstwami budowlanymi i remontowymi)				
A.	Wydział				
B.	Wydział				
	.....				
2	Terenowe przedsiębiorstwa budowlane i remontowe				
A.	Przedsięb. Powiatowe				
B.	Przedsięb. Komunalne				
3	Jednostki centralne				
A.	Państw. Gosp. Rolne				
B.	Państw. Ośrodki Maszyn.				
4	Na cele rynkowe	x	x	x	
5	Zapasy na dz. 31.XII. w zakładach wytwórczych	x	x	x	
	Razem — rozchód				
IIA	Nadwyżka na pokrycie potrzeb centralnych	x	x	x	

Objaśnienia:

1. Odrębny bilans powinien być sporządzony dla każdej grupy materiałowej wymienionej w § 3 instrukcji.

2. Poszczególne pozycje strony przychodu bilansów powinny być opracowane na postawie zestawień szczegółowych (wg wzoru nr 1) dla asortymentów wchodzących w skład odpowiednich grup materiałowych.

3. Poszczególne pozycje strony rozchodu bilansu powinny być opracowane na podstawie danych zawartych we wzorach nr 2 i nr 3 instrukcji o sporządzeniu danych niezbędnych do opracowania wstępnych terenowych bilansów materiałów budowlanych. Dane te powinny być przeanalizowane i skorygowane w myśl wytycznych zawartych w załączniku nr 3 do niniejszej instrukcji.

Załącznik nr 3 do instrukcji Przewodniczącego PKPG nr 1 z dnia 15 stycznia 1951 r.

Wytyczne analizy wstępnych terenowych bilansów materiałów budowlanych

Analiza bilansów terenowych powinna przebiegać w następujących etapach:

I należy przeprowadzić analizę strony przychodowej bilansu,

II należy przeprowadzić analizę strony rozchodowej bilansu,

III należy przeprowadzić analizę wniosków wypływających z zestawienia bilansu.

I. Analiza strony przychodowej powinna zwrócić uwagę na następujące elementy:

a) czy bilansem objęto wszystkie źródła przewidziane w instrukcji,

b) czy istnieją możliwości podniesienia planowanej produkcji oraz czym są te możliwości uwarunkowane,

c) jak przedstawia się umiejscowienie źródeł przychodu z punktu widzenia urządzeń transportowych.

II. Analiza strony rozchodowej powinna skoncentrować się na krytycznym zbadaniu zgłaszanych zapotrzebowań. Szczegółowe wytyczne analizy strony rozchodowej są następujące: analiza ta powinna objąć przede wszystkim zasadnicze pozycje planowanego zużycia materiału, a mianowicie zużycia na cele inwestycji i kapitalnych remontów.

W trakcie analizy planowanego zużycia należy zwrócić uwagę na następujące elementy:

1. Planowane zużycie materiału wynika z dwóch wielkości, a mianowicie:

a) wielkości planu inwestycji lub planu kapitalnych remontów,

b) norm (wskaźników) zużycia materiału przypadających na jednostkę chrakteryzującą planowane roboty.

Analiza planowanego zużycia musi więc zwrócić uwagę na powyższe dwie wielkości.

2. Roboty inwestycyjne lub remontowe mogą być wyrażone za pomocą jednostek rzeczowych określających wielkość poszczególnych typów (np. ilość metrów sześciennych określająca kubaturę budynku, ilość metrów kwadratowych określająca wielkość robót drogowych itp.) bądź też za pomocą jednostek pieniężnych określających wysokość planowanych nakładów na te roboty.

Analiza planowanego zużycia musi przede wszystkim zwrócić uwagę czy zużycie to zostało odniesione do prawidłowych wielkości robót inwestycyjnych i remontowych. Mogło się bowiem zdarzyć, że jednostki planujące zużycie materiału odnosiły to zużycie do zbyt dużego zakresu planowanych robót, który następnie został zmniejszony. Np. inwestor planował zużycie cegły w odniesieniu do robót na kwotę 30 milionów złotych, która następnie uległa zmniejszeniu do kwoty 20 milionów złotych.

W takich przypadkach zużycie materiału planowane pierwotnie nie jest potrzebne i powinno być obniżone stosownie do zakresu odnośnych robót.

Jednostka przeprowadzająca analizę powinna więc stwierdzić jaki rozmiar finansowy (a w miarę możliwości — i rzeczowy) przyjęty był jako podstawa do obliczenia planowanego zużycia oraz powinna porównać te wielkości z aktualnymi danymi wyznaczającymi plany robót inwestycyjnych i plany kapitalnych remontów. Błędy w planach wynikać mogą również z przyjęcia niewłaściwych norm (wskaźników) zużycia materiału.

Należy się liczyć z faktem, że planowane zużycie materiałów na cele robót inwestycyjnych i remontowych w znacznej części nie zostało oparte na obliczeniach technicznych, ale przyjmowane było w sposób szacunkowy, który z natury rzeczy kryje w sobie niebezpieczeństwo przesadnej oceny potrzeb.

Analiza planowanego zużycia, stwierdzająca czy planowane potrzeby są współmierne do planowanego zakresu robót, nie może być przeprowadzona w odniesieniu do zbiorczych sum planowanego zużycia na całość robót. Analiza taka sięgnąć musi do bardziej szczegółowych uzasadnień, które:

a) dzielą planowane roboty na grupy charakteryzujące się wspólnymi cechami z punktu widzenia zużycia materiałów,

b) dzielą planowane zużycie materiału na części odpowiadające poszczególnym grupom robót.

Uzasadnienia takie przewidziane zostały Instrukcją PKPG nr 27 (wzory ZM-I i ZM-K).

Z chwilą gdy jednostka przeprowadzająca analizę rozporządza uzasadnieniem, dalszy tok rozumowania jest następujący:

przykładowo—w grupie „budynki administracyjne" jednostka planująca podała planowane zużycie 500.000 szt. cegieł a jednocześnie planowany nakład na wykonanie tych robót — 900.000 zł (w nowym pieniądzu).

Biorąc pod uwagę, że koszt budowy 1 m³ budynków tego typu wynosi ok. 210—230 zł, rozmiar rzeczowy planowanych robót wynosi ok. 4.000 do 4.300 m³.

Planowane zużycie 500.000 szt. cegieł odpowiada więc wskaźnikowi ok. 12.000 szt. na 100 m³.

W zakresie budownictwa budynków rozporządzamy tablicami wskaźników zużycia materiałowego opracowanymi przez Instytut Techniki Budownictwa (Wydawnictwo PKPG nr 58). Wskaźniki te wykazują, że zużycie cegły w omawianej grupie budownictwa wynosi ok. 8.000 szt. — stąd wniosek, że planowane zużycie ocenione zostało przesadnie w skali ok. 30% i może być zredukowane do poziomu ok. 350.000 szt.

Z chwilą gdy jednostka analizująca nie ma do dyspozycji uzasadnień szczegółowych, powinna przeprowadzić rozumowanie podobne do powyższego opierając się na typowych grupach robót charakteryzujących poszczególne jednostki planujące (np. w dziedzinie oświaty przyjmuje jako robotę typową budynek szkolny itp.).

Naszkicowana wyżej analiza może być przeprowadzona w odniesieniu do robót inwestycyjnych o charakterze budynków.

W odniesieniu do robót inwestycyjnych specjalnych i montażowych oraz w odniesieniu do robót remontowych zadanie jest trudniejsze bowiem na odcinkach tych nie rozporządzamy wskaźnikami typu wskaźników ITB.

Na odcinku robót inwestycyjnych specjalnych oraz robót remontowych analiza planowanego zużycia zamiast sprawdzenia w oparciu o Tablice ITB korzystać może z następujących elementów sprawdzających:

a) Porównanie planowanego zużycia materiału na jednostki nakładu finansowego na dany typ robót w kilku podobnych jednostkach planujących może nam wskazać na możliwości oszczędniejszego zużycia materiału. Np. mamy do czynienia z dwiema jednostkami planującymi zużycie cegły na cele remontów budowlanych oraz wiemy, że chodzi tu o remonty podobnych obiektów majątku trwałego. Jedna z tych jednostek wykazuje zużycie cegły na 1 milion złotych w wysokości 2.000 szt., druga zaś — w wysokości 6.000 szt. Porównanie takie nie może być oczywiście traktowane bezkrytycznie, bowiem w omawianej kategorii robót możemy napotkać na poważne różnice w zużyciu na cele pozornie zbliżone.

Jednakże porównanie to może wskazać odcinki, na które trzeba zwrócić większą uwagę i drogą uzyskania bliższych wyjaśnień stwierdzić czy zauważone różnice są uzasadnione technicznie, czy też wynikają z błędnego podejścia w jednej z danych jednostek planujących.

b) Porównanie planowanego zużycia materiału na jednostkę charakteryzującą dany typ robót z ilością wynikających z przykładowo wybranych obliczeń technicznych daje orientację czy zużycie zaplanowane zostało w sposób realny, czy też kryje w sobie rażące błędy. (Np. analizujemy planowane zużycie na cele remontów i adaptacji pomieszczeń sklepowych, na podstawie przykładowych obliczeń kosztorysowych stwierdzamy, w jakich granicach mieści się przeciętnie zużycie badanego materiału na 1 milion złotych odnośnych robót).

Na podstawie omówionej wyżej analizy należy sporządzić uzasadnienie zapotrzebowań zawartych w rubr.: 3, 4 strony rozchodowej bilansu, wg oznaczenia rubryk rozchodu we wzorze nr 2 niniejszej instrukcji. Uzasadnienie to opracować należy wg następującego wzoru (nr 3) odrębnie dla każdej wyszczególnionej pozycji strony rozchodowej (tj. wg szczegółowości 1. A, 1. B itd. wzoru nr 2).

Województwo .....

Jednostki objęte zapotrzebowaniem .....

Uzasadnienie zapotrzebowania na 1951 r. **wzór nr 3**

Materiał ..... Jedn. miary .....

Lp.	Typ robót	Program produkcji w mil. zł	Wskaźnik zużycia na mil. zł	Zapotrzebowanie	Uwagi
1	2	3	4	5	6

Uzasadnienia opracowane wg powyższego wzoru powinny zawierać dane skorygowane, przeanalizowane i przyjęte ostatecznie do wstępnego bilansu.

Obok powyższych kryteriów należy również w miarę posiadanych danych porównać cyfry planowane na rok z rozchodem poszczególnych materiałów w roku 1950.

III. Terenowe bilanse materiałów wykazać powinny proporcje pokrycia lokalnych potrzeb materiałowych i produkcję lokalnych zakładów wytwórczych.

Bilanse te, wobec ograniczonego zakresu ich treści, nie pozwalają na postawienie wniosków o bezwzględnym niedoborze lub nadwyżkach materiału na obszarze województwa.

Wyniki wstępnych bilansów terenowych powinny być uważane za przyczynek do pełnego ujęcia gospodarki materiałem na terenie województwa, które nastąpi na etapie opracowania pełnych bilansów wojewódzkich.

W związku z powyższym analiza wyników bilansu nie może być prowadzona pod kątem widzenia decyzji gospodarczych, które na podstawie bilansów powinny być podjęte, analiza ta powinna natomiast położyć nacisk na jak najbardziej dokładne poznanie elementów ujmowanych obecnie bilansami terenowymi, aby w ostatecznym etapie prac uwaga mogła być skoncentrowana na zagadnieniach wojewódzkich przekrojów planów centralnych.

Tryb zaopatrzenia i dystrybucji drewna w r. 1951

W celu zapewnienia racjonalnej dystrybucji i gospodarki drewnem w r. 1951 Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego w porozumieniu z Ministrami: Leśnictwa oraz Handlu Zagranicznego wydał zarządzenie Nr 15 z dn. 12 stycznia 1951, którego treść podajemy poniżej.

I. Materiały drzewne okrągłe

§ 1.

1. Główni kontyngentobiorcy, wymienieni w planach zaopatrzenia na 1951 r. obowiązani są złożyć Państwowej Centrali Drzewnej „Paged" zwanej dalej w skróceniu Paged, do dnia 25 stycznia 1951 r. rozdzielniki na całość otrzymanego przydziału rocznego materiałów drzewnych okrągłych z rozbiciem na województwa i zjednoczenia lub inne podległe jednostki oraz z podziałem ilościowym i sortymentowym.

2. CZP Papierniczego złoży Pagedowi w terminie do dnia 25 stycznia 1951 r. rozdzielnik na papierówkę sporządzony wg sortymentów i długości oraz klas jakości z rozbiciem na zakłady przemysłowe.

3. Odbiorcy objęci rozdzielnikami głównych kontyngentobiorców, obowiązani są do złożenia właściwym ekspozyturom Pagedu w terminie do 4 lutego 1951 r. szczegółowych specyfikacji przydzielonych im mas materiałów drzewnych okrągłych przy ścisłym zachowaniu podziału na województwa i z podaniem adresów wysyłkowych. Zasada podawania adresów wysyłkowych na całość otrzymanego przydziału nie dotyczy odbiorców słupów w zakresie słupów wysyłanych przez Paged do nasycalni.

4. Terminy określone w ust. 1 i 3 nie mają zastosowania do:

1) Ministerstw Budownictwa Przemysłowego oraz Budownictwa Miast i Osiedli i do jednostek im podległych, które złożą szczegółowe specyfikacje z podaniem adresów wysyłkowych i podziałem na województwa:
   na dłużyce stemplowe (poz. 13 wykazu Nr 29)
   do 25 stycznia 1951 r. na 40% całorocz. przydz.
   do 15 kwietnia 1951 r. na 40% „ „
   do 15 czerwca 1951 r. na 20% „ „
   na pale portowe:
   do 30 stycznia 1951 r. na 80% „ „
   do 1 marca 1951 r. na 20% „ „
2) Centralnego Urzędu Drobnej Wytwórczości i Centrali Rolniczej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska" oraz do jednostek im podległych, które złożą:
   do 31 stycznia 1951 r. rozdzielniki
   do 10 lutego 1951 r. szczegółowe specyfikacje.

5. Zmiany rozdzielników głównych kontyngentobiorców odnośnie podziału na województwa, sortymentów i ilości oraz zmiany adresów wysyłkowych, odbiorców bezpośrednich mogą mieć miejsce tylko w w wyjątkowych, gospodarczo uzasadnionych przypadkach.

§ 2.

Niezłożenie rozdzielników lub specyfikacji szczegółowych w terminach ustalonych w § 1 spowoduje anulowanie przydziału i postawienie go do dyspozycji Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego (PKPG).

§ 3.

Utrzymywanie rezerw w materiałach okrągłych należy wyłącznie do PKPG — Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych.

§ 4.

Ministerstwo Leśnictwa

1. opracuje do dnia 25 stycznia 1951 r. ostatecznie ustalony i rozbity na województwa plan pozyskania i plan dowozu materiałów drzewnych okrągłych w układzie sortymentowym i ilościowym planu zaopatrzenia z rozbiciem na kwartały;

2. złoży do dnia 25 stycznia 1951 r. Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego planowane, a do dn. 31 marca 1951 r. skorygowane remanenty wyjściowe materiałów drzewnych okrągłych w lesie i na składnicach wg stanu na 1 stycznia 1951 r. z rozbiciem na województwa i w układzie sortymentowym planu zaopatrzenia.

§ 5.

Ministerstwo Handlu Zagranicznego przekaże Ministerstwu Leśnictwa w terminie do 28 lutego 1951 r. ostateczny plan dostaw eksportowych wszystkich sortymentów drewna okrągłego i opału w ramach planu eksportowego, po uprzednim uzgodnieniu specyfikacji z Ministerstwem Leśnictwa z podaniem technicznych warunków dostawy i z rozbiciem na kwartały

§ 6.

1. Dowiezione do składnic przy stacjach kolejowych PKP przez Centralny Zarząd Lasów Państwowych dłużce kopalniakowe, jak również surowiec na potrzeby Ministerstwa Górnictwa będą przekazane przez Paged Centrali Dostaw Drzewnych Przemysłu Węglowego, której powierza się w 1951 r. manipulację i zorganizowanie dostaw kopalniaków na potrzeby kraju i eksportu oraz zorganizowania dostaw surowca na potrzeby Ministerstwa Górnictwa.

2. Centrala Dostaw Drzewnych Przemysłu Węglowego obowiązana jest do terminowego odbioru od Pagedu dowiezionego surowca i dłużyc kopalniakowych w ilościach przewidzianych planem dostaw i do terminowej ich wysyłki ze składnic Pagedu.

3. Centrala Dostaw Drzewnych Przemysłu Węglowego nie może utrzymywać na składnicach kolejowych Pagedu większych zapasów materiałowych od przeciętnego jednomiesięcznego zapasu, obliczonego w stosunku do całorocznej masy przydzielonego surowca i dłużyć kopalniakowych lub wyrobionych z nich kopalniaków. Jako maksymalną normę zapasu należy przyjąć jedną dwunastą właściwej masy przewidzianej do wywozu do danej składnicy w ciągu całego roku.

§ 7.

Zezwala się CZP Papierniczego na okresowe przekraczanie normatywu zapasów papierówki w rozmiarach wynikających z uzgodnionego z Pagedem planu dostaw.

§ 8.

1. Ministerstwo Leśnictwa spowoduje pozyskiwanie w pierwszym terminie surowca słupowego, jak również wyróbkę i dowóz słupów w pierwszej kolejności.

2. Paged obowiązany jest do dostarczania słupów odbiorcom po uprzednim skierowaniu ich do nasycalni, skąd będą przekazywane w stanie nasyconym odbiorcom.

3. Czynność nasycania słupów traktuje się jako czynność usługową, która będzie zlecona Pagedowi przez zainteresowanych odbiorców.

II. Materiały drzewne tarte

§ 9.

1. Główni kontyngentobiorcy, wymienieni w planach zaopatrzenia na 1951 r. obowiązani są złożyć Pagedowi rozdzielniki w ramach ilości przydzielonych na podstawie planu zaopatrzenia na 1951 r. wg rodzajów drewna, sortymentów i klas jakości w układzie planu zaopatrzenia z rozbiciem na województwa i zjednoczenia lub inne podległe jednostki w następujących terminach:

1) do 25 stycznia 1951 r. na 50% całorocznego przydziału wszelkich rodzajów drewna i sortymentów z wyjątkiem tarcicy pozyskiwanej z surowca liściastego beztwardzielowego, na którą należy złożyć rozdzielnik w wyżej podanym terminie obejmujący 100 proc. całorocznego przydziału;
2) do 20 lutego 1951 r. na dalsze 30 — 35% całorocznego przydziału;
3) do 20 kwietnia 1951 r. na pozostałe 20 — 15%.

2. Materiały zamawiane z produkcji o wymiarach specjalnych: warsztatówka, wagonówka, tarcica szkutnicza, podrozjezdnice, nastawnice powinny być rozdzielane przez głównych kontyngentobiorców z rozbiciem na województwa i zjednoczenia lub inne podległe jednostki w następujących terminach:

1) do 25 stycznia 1951 r. — 50% całorocznego przydziału,
2) do 20 lutego 1951 r. — reszta przydziału.

3. Terminy określone w ust. 1 nie mają zastosowania do Ministerstw Budownictwa Przemysłowego i Miast i Osiedli, które złożą rozdzielniki w następujących terminach:

1) do 25 stycznia 1951 r. na 20% całorocznego przydziału, wszystkich rodzajów drewna i sortymentów,
2) do 31 stycznia 1951 r. na dalsze 30% przydziału,
3) do 20 lutego 1951 r. na dalsze 30% przydziału,
4) do 20 kwietnia 1951 r. na pozostałe 20% przydziału.

§ 10.

1. Odbiorcy objęci rozdzielnikami głównych kontyngentobiorców wymienionych w planie zaopatrzenia, obowiązani są do złożenia szczegółowych specyfikacji właściwym ekspozyturom Pagedu na całość przydzielonych im materiałów, przy ścisłym zachowaniu podziału na województwa i z jednoczesnym podaniem adresów wysyłkowych w następujących terminach:

1) do 4 lutego 1951 r. na 50% całorocznego przydziału, wszystkich rodzajów drewna i sortymentów z wyjątkiem tarcicy pozyskiwanej z surowca liściastego beztwardzielowego, na którą należy złożyć szczegółową specyfikację w wyżej podanym terminie obejmującą 100% całorocznego przydziału;
2) do 15 marca 1951 r. na dalsze 30 — 35% całorocznego przydziału;
3) do 15 maja 1951 r. — na pozostałe 20 — 15%.

2. Terminy określone w ust. 1 nie mają zastosowania do Ministerstw Budownictwa Przemysłowego oraz Budownictwa Miast i Osiedli i do jednostek im podległych, które złożą szczegółowe specyfikacje z podaniem adresów wysyłkowych i podziałem na województwa w następujących terminach:

1) do 4 lutego 1951 r. na 20% całorocz. przydziału.
2) do 15 lutego 1951 r. na 30% całorocz. przydziału,
3) do 15 marca 1951 r. na 30% całorocz. przydziału,
4) do 15 maja 1951 r. na pozostałe 20% całorocznego przydziału.

§ 11.

Zmiany w rozdziale na województwa sortymentów i ilości ustalonych rozdzielnikami głównych kontyngentobiorców, jak również zmiany adresów wysyłkowych odbiorców bezpośrednich mogą mieć miejsce tylko w wyjątkowych gospodarczo uzasadnionych przypadkach.

§ 12.

Odbiorcy obowiązani są do zachowania w częściach realizowanych przydziałów możliwie równomiernego stosunku sortymentów i klas jakości do ilości objętych przydziałem całorocznym.

§ 13.

1. W razie nie złożenia rozdzielnika lub szczegółowej specyfikacji w terminach określonych w §§ 9 i 10, odbiorcy przysługuje prawo do otrzymania materiałów wyłącznie w granicach posiadanych przez dostawcę gotowych zapasów tarcicy.

2. Przydziały rozdzielane przez ministerstwa i jednostki równorzędne i nie wykorzystane przez odbiorców resortowych nie przechodzą do rezerw resortowych, a powiększają rezerwy PKPG.

§ 14.

1. Dopuszcza się utrzymywanie niezbędnych rezerw materiałowych jedynie na szczeblu ministerstw i urzędów centralnych. Rezerwy resortu nie objęte rozdziałem w ostatecznym terminie tj. do 15 maja 1951 roku będą pokrywane z gotowych zapasów dostawców. Rezerwy resortu nie rozdysponowane do 1 października 1951 r. ulegają automatycznemu anulowaniu.

2. Rezerwy PKPG nie rozdysponowane do 15 maja 1951 r. będą realizowane wyłącznie o wymiarach handlowych. Rezerwy PKPG nie rozdysponowane do 15 listopada 1951 r. przechodzą do planu zaopatrzenia 1952 r.

§ 15.

1. Specyfikacje szczegółowe odbiorców powinny być sporządzone w oparciu o jednolite polskie normy PN i dostosowane do wymiarów handlowych drewna w jak najszerszym zakresie. Specyfikacje powinny być uzasadnione co do jakości, wymiarów i ilości przez wyszczególnienie celów i norm zużycia. Jednocześnie powinny uwzględniać w jak najszerszym zakresie standaryzowane elementy produkcji.

2. Pagedowi przysługuje prawo do uzgadniania z odbiorcą zmiany przesunięć sortymentowych, w stosunku do otrzymanego przydziału, obniżającej wymagania jakościowe, o ile wymaga tego zasada racjonalnej i oszczędnej gospodarki drewnem.

3. W szczególności upoważnia się Paged do wiążącej odbiorcę oceny uzasadnienia zamówień na wymiary specjalne oraz odstępstw od warunków technicznych polskich norm PN, przy czym od pozytywnego wyniku tej oceny uzależnia się przyjęcie tego rodzaju zamówień do wykonania.

Zmiany w specyfikacjach uzgodnionych z odbiorcą i będących w trakcie wykonania przez zakład produkcyjny są niedopuszczalne.

§ 16.

Paged złoży Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego w terminie do 15 lipca 1951 r. wnioski w sprawie anulowania przydziałów nierozdysponowanych lub niewykorzystanych we właściwym stopniu w terminach realizacji planu zaopatrzenia.

§ 17.

Ministerstwo Leśnictwa:

1) opracuje w terminie do dnia 25 stycznia 1951 r. plan produkcji z rozbiciem na województwa w układzie sortymentowym i jakościowym planu zaopatrzenia oraz w grupach grubości z jednoczesnym podziałem na kwartały;
2) złoży do 25 stycznia 1951 r. Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego planowane, a do 31 marca 1951 r. skorygowane remanenty wyjściowe tarcicy na 1 stycznia 1951 r. z rozbiciem na województwa wg specyfikacji planu zaopatrzenia i z podziałem na remanent krajowy i eksportowy;
3) poda Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego w terminie do 1 marca 1951 r. szczegółowy plan rozbudowy składów tarcicy na tartakach.

§ 18.

1. Ministerstwo Handlu Zagranicznego przekaże Ministerstwu Leśnictwa w terminie do 1 marca 1951 r. ostateczny plan dostaw importowych wg szczegółowych specyfikacji: jakościowej i wymiarowej z podziałem na kwartały.

2. Szczegółowa specyfikacja jakościowa i wymiarowa planu dostaw eksportowych będzie podana w terminie późniejszym — w miarę możliwości jak najprędzej.

§ 19.

W związku ze skróceniem cyklu przetarcia zezwala się CZP Leśnego na przekraczanie zapasów normatywnych tarcicy w rozmiarach wynikających z różnic między remanentami produkcyjnymi i planami ekspedycji.

§ 20.

1. Zarówno Paged jak i odbiorcy obowiązani są do właściwego rozłożenia realizacji przydziałów w czasie, umożliwiającego najbardziej racjonalne wykorzystanie możliwości ekspedycyjnych tartaków i przewozu ze szczegółowym uwzględnieniem nasilenia remanentów CZP Leśnego i I półroczu i konieczności odciążenia przewozów kolejowych w miesiącu: wrześniu, październiku i listopadzie. W związku z powyższym zezwala się odbiorcom na przekraczanie zapasów normatywnych w I półroczu w rozmiarach wynikających z uzgodnionych z Pagedem kwartalnych planów dostaw.

2. Cykl dostawy materiałów tartych zamówionych z produkcji nie może trwać dłużej niż trzy miesiące od dnia przyjęcia ostatecznie uzgodnionego zamówienia.

§ 21.

W celu umożliwienia Pagedowi planowego rozprowadzenia materiałów tartych na przestrzeni całego roku i ich wysezonowania przy jednoczesnym planowym przebiegu produkcji o skróconym cyklu przetarcia, upoważnia się Paged do przepuszczenia w 1951 r. części materiałów tartych przeznaczonych dla kontyngentobiorców przez składnice zbiorcze.

§ 22.

1. Centrala Dostaw Drzewnych Przemysłu Węglowego postawi do dyspozycji Pagedu tarcicę boczną pozyskaną przy produkcji kierownic szybowych.

2. CZP Okrętowego postawi do dyspozycji Pagedu bielastą masę drewna pozostałą po wymanipulowaniu masy twardzielowej w celu dalszego jej przekazania na potrzeby przemysłu lotniczego.

3. Przemysł lotniczy postawi do dyspozycji Pagedu twardzielową masę drewna powstałą po wymanipulowaniu masy bielastej w celu dalszego jej przekazania CZP Okrętowego.

III. Przepisy końcowe

§ 23.

Paged składać będzie Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego okresowe sprawozdania z przebiegu realizacji **planu zaopatrzenia** w zakresie materiałów drzewnych okrągłych i tarcicy.

Terminy będą ustalone przez Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych PKPG.

§ 24.

Wykonanie dostaw przewidzianych w rozdzielnikach, o których mowa w niniejszym zarządzeniu dla jednostek zobowiązanych do zawierania umów planowych nastąpi w ramach tych umów, przy uwzględnieniu zamówień udzielonych przed ich zawarciem.

§ 25.

Zarządzenie niniejsze obowiązuje od 1 stycznia 1951 r.

Umowy planowe na dostawę maszyn i urządzeń technicznych w r. 1951

Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania wydał w dniu 30 stycznia 1951 r. zarządzenie Nr 26, które wprowadza dla jednostek wymienionych w załączniku obowiązek zawierania umów generalnych na r. 1951 w zakresie dostaw maszyn i narzędzi technicznych.

§ 1.

Jednostki gospodarcze zamieszczone na liście stanowiącej załącznik do niniejszego zarządzenia obowiązane są do zawierania umów generalnych na rok 1951 w zakresie dostaw maszyn i urządzeń technicznych określonych w tejże liście.

§ 2.

Ilekroć na liście stanowiącej załącznik do niniejszego zarządzenia jako dostawca wymieniony jest Centralny Zarząd i Centrala Handlowa lub Biuro Zbytu oznacza to, że umowę zawiera Centralny Zarząd w porozumieniu z Centralą Handlową lub Biurem Zbytu. Porozumienie wyraża się podpisem na umowie.

§ 3.

Umowy generalne powinny być zawarte w terminie do dnia 28 lutego 1951 r., a umowy szczegółowe w terminie do dnia 30 kwietnia 1951 r.

§ 4.

Jednostki gospodarcze nie zobowiązane stosownie do § 1 do zawarcia umów generalnych, jak również nie zobowiązane z mocy zawartych umów generalnych do zawarcia umów szczegółowych, są zwolnione od obowiązku zawierania umów planowych na rok 1951 w zakresie dostaw i urządzeń technicznych, określonych w liście stanowiącej załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 5.

Umowy generalne o dostawę maszyn rozdzielanych przez Centralne Biuro Obrotu Maszynami będą zawierane zgodnie z rozdzielnikami tego Biura.

§ 6.

1. Umowy generalne o których mowa w § 5, podlegają rejestracji w Centralnym Biurze Obrotu Maszynami (CBOM).

2. Dla dopełnienia obowiązku rejestracji dostawca przesyła do CBOM odpis podpisanej umowy w ciągu 7 dni od dnia jej otrzymania. W przypadku, gdy zgłoszone zostały zastrzeżenia, dostawca przesyła również w powyższym terminie odpis protokołu rozbieżności, a następnie powiadamia CBOM o sposobie uzgodnienia lub rozstrzygnięcia sporu w ciągu 7 dni od dnia uzgodnienia lub rozstrzygnięcia.

3. Ust. 2 stosuje się odpowiednio w przypadku odstąpienia od umowy lub jej zmiany.

§ 7.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Monitorze Polskim z mocą obowiązującą od dnia 29 stycznia 1951 r.

Załącznik do zarządzenia Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 30.I.1951.

Lista jednostek gospodarczych, obowiązanych do zawierania umów generalnych na rok 1951 w zakresie dostaw maszyn i urządzeń technicznych

Uwaga:
skrót „CZ" oznacza Centralny Zarząd
„ „Min." „ Ministerstwo
„ „Zj." „ Zjednoczenie

Lp.	Dostawca	Przedmiot umowy	Odbiorca
1	CZ Budowy Maszyn Ciężkich i Biuro Zbytu Urządzeń Technicznych	kotły parowe i wodne	objęte rozdzielnikiem Centralne Zarządy wchodzące w skład: Min. Górnictwa „ Przemysłu Ciężkiego „ „ Lekkiego „ „ Chemicznego „ „ Rolnego i Spożywczego „ Handlu Wewnętrznego „ Komunikacji oraz Zjednoczenia podległe tym Ministerstwom CZP Leśnego
2	CZP Motoryzacyjnego	silniki spalinowe	objęte rozdzielnikiem Centralne Zarządy wchodzące w skład: Min. Górnictwa „ Przemysłu Ciężkiego oraz Zjednoczenia podległe tym Ministerstwom Dyrekcja Przemysłu Miejscowego CZ Techn. Obsługi Rolnictwa
3	CZP Taboru Kolejowego	tabor szynowy	objęte rozdzielnikiem Centralne Zarządy wchodzące w skład: Min. Przemysłu Chemicznego oraz Min. Przem. Rolnego i Spożywczego CZP Metali Nieżelaznych CZP Hutniczego Dyrekcja Generalna PKP CZP Materiałów Wiążących ZP Kamienia Budowlanego Centrala Mięsna PBP „Orbis"
4	CZP Okrętowego	tabor pływający morski	objęte rozdzielnikiem Przedsiębiorstwa podległe Min. Żeglugi
5	PP Stocznie Polskie	tabor pływający rzeczny	Państwowa Żegluga na Odrze „ „ „ Wiśle Dyrekcja Dróg Wodnych CZ Państw. Przeds. Robót Komunikacyjnych
6	CZP Obrabiarek i Narzędzi	obrabiarki do metali i drzewa	objęte rozdzielnikiem Centralne Zarządy wchodzące w skład: Min. Górnictwa „ Przemysłu Ciężkiego „ „ Lekkiego „ „ Chemicznego „ „ Rolnego i Spożywczego „ Handlu Wewnętrznego oraz Zjednoczenia podległe tym Ministerstwom CZ Techn. Obsługi Rolnictwa CZ Państw. Ośrodków Maszynowych CZP Leśnego Dyrekcje Przemysłu Miejscowego

Lp.	Dostawca	Przedmiot umowy	Odbiorca
7	CZP Taboru Kolejowego	rewolwerówki typu Rh 32, Rv 32, Rv 80 wiertarki promieniowe frezarki uniwersalne typu Fu frezarki poziome typu Fu piły do metali typu Cr dłutownice do kół zębatych ostrzanki narzędziowe tupu Ocr	objęte rozdzielnikiem Centralne Zarządy wchodzące w skład: Min. Górnictwa „ Przemysłu Ciężkiego „ „ Lekkiego „ „ Rolnego i Spożywczego „ „ Chemicznego „ Handlu Wewnętrznego „ Budownictwa Przemysłowego „ Budownictwa Miast i Osiedli „ Rolnictwa i Reform Rolnych „ Leśnictwa „ Komunikacji oraz Zjednoczenia podległe tym Ministerstwom Dyrekcje Przemysłu Miejscowego
8	CZP Maszyn Włókienniczych	piły tarczowe piły wahadłowe ostrzanki do pił tarczowych i trakowych	objęte rozdzielnikiem Centralne Zarządy wchodzące w skład: Min. Górnictwa „ Przemysłu Ciężkiego „ „ Lekkiego „ „ Rolnego i Spożywczego „ „ Chemicznego „ Handlu Wewnętrznego „ Budownictwa Przemysłowego „ Budownictwa Miast i Osiedli „ Rolnictwa i Reform Rolnych „ Leśnictwa „ Komunikacji oraz Zjednoczenia podległe tym Ministerstwom Dyrekcje Przemysłu Miejscowego
9	CZ Budowy Maszyn Ciężkich	prasy mimośrodowe stałe	objęte rozdzielnikiem Centralne Zarządy wchodzące w skład: Min. Górnictwa „ Przemysłu Ciężkiego „ „ Lekkiego „ Budownictwa Przemysłowego „ Budownictwa Miast i Osiedli oraz Zjednoczenia podległe tym Ministerstwom Dyrekcje Przemysłu Miejscowego
10	CZP Hutniczego	nożyce gilotynowe typu NG, NB 20, NU 16, NU 25	objęte rozdzielnikiem Centralne Zarządy wchodzące w skład: Min. Górnictwa „ Przemysłu Ciężkiego „ „ Lekkiego „ „ Rolnego i Spożywczego „ Handlu Wewnętrznego „ Budownictwa Przemysłowego „ Budownictwa Miast i Osiedli „ Komunikacji oraz Zjednoczenia podległe tym Ministerstwom Dyrekcje Przemysłu Miejscowego
11	CZP Motoryzacyjnego	szlifierki do płaszczyzn	objęte rozdzielnikiem Centralne Zarządy wchodzące w skład: Min. Przemysłu Ciężkiego „ „ Chemicznego „ „ Lekkiego „ Komunikacji oraz Zjednoczenia podległe tym Ministerstwom Dyrekcje Przemysłu Miejscowego
12	Dyrekcja Przemysłu Miejscowego Kraków	tokarki typu TPX frezarki typu FP piły do metali typu PM prasy ręczne prasy mimośrodowe ręczne typu PMS-6,3 t prasy mimośrodowe przechylne typu PMP-31,5 t	objęte rozdzielnikiem Centralne Zarządy wchodzące w skład: Min. Górnictwa „ Przemysłu Ciężkiego „ „ Lekkiego „ „ Chemicznego „ „ Rolnego i Spożywczego „ Komunikacji „ Budownictwa Przemysłowego „ Budownictwa Miast i Osiedli oraz Zjednoczenia podległe tym Ministerstwom

Lp.	Dostawca	Przedmiot umowy	Odbiorca
13	Dyrekcja Przemysłu Miejscowego Warszawa	wiertarki typu WSO strugarki poprzeczne typu SZ gwinciarki typu GS nożyce gilotynowe typu GLI	objęte rozdzielnikiem Centralne Zarządy wchodzące w skład: Min. Górnictwa „ Przemysłu Ciężkiego „ „ Lekkiego „ „ Chemicznego „ Budownictwa Przemysłowego „ Budownictwa miast i Osiedli „ Żeglugi „ Komunikacji „ Rolnictwa i Reform Rolnych „ Leśnictwa oraz Zjednoczenia podległe tym Ministerstwom
14	Dyrekcja Przemysłu Miejscowego Katowice	prasy cierne	objęte rozdzielnikiem Centralne Zarządy wchodzące w skład: Min. Górnictwa „ Przemysłu Ciężkiego „ „ Lekkiego „ „ Chemicznego „ Komunikacji „ Budownictwa Przemysłowego „ „ Miast i Osiedli oraz Zjednoczenia podległe tym Ministerstwom
15	CZ Budowy Maszyn Ciężkich i Biuro Zbytu Urządzeń Technicznych	suwnice, żurawie, wciągi elektryczne	objęte rozdzielnikiem Centralne Zarządy wchodzące w skład: Min. Górnictwa „ Przemysłu Ciężkiego „ „ Lekkiego „ „ Chemicznego „ Komunikacji „ Żeglugi oraz Zjednoczenia podległe tym Ministerstwom
16	CZ Budowy Maszyn Górniczych	maszyny górnicze	objęte rozdzielnikiem Centralne Zarządy wchodzące w skład: Min. Górnictwa „ Przemysłu Ciężkiego „ „ Lekkiego oraz Zjednoczenia podległe tym Ministerstwom
17	CZ Budowy Maszyn Ciężkich i Biuro Zbytu Urządzeń Technicznych	maszyny do przerobu minerałów	objęte rozdzielnikiem Centralne Zarządy wchodzące w skład: Min. Przemysłu Ciężkiego „ „ Chemicznego „ „ Lekkiego oraz Zjednoczenia podległe tym Ministerstwom PP „Zakłady Prefabrykacji“
18	CZP Maszyn Włókienniczych	maszyny włókiennicze	objęte rozdzielnikiem Centralne Zarządy wchodzące w skład: Min. Przemysłu Lekkiego oraz Zjednoczenia podległe temu Ministerstwu
19	CZ Budowy Maszyn Ciężkich i Biuro Zbytu Urządzeń Technicznych	sprężarki chłodnicze i urządzenia chłodnicze	objęte rozdzielnikiem Centralne Zarządy wchodzące w skład: Min. Przemysłu Chemicznego Min. Przemysłu Rolnego i Spożywczego „ Handlu Wewnętrznego oraz Przedsiębiorstwa podległe tym Ministerstwom
20	CZ Budowy Maszyn Ciężkich i Biuro Zbytu Urządzeń Technicznych	maszyny i sprzęt budowlany oraz sprężarki powietrzne	objęte rozdzielnikiem Centralne Zarządy wchodzące w skład: Min. Budownictwa Przemysłowego „ Budownictwa Miast i Osiedli „ Przemysłu Ciężkiego „ „ Chemicznego „ Górnictwa „ Przemysłu Lekkiego „ „ Rolnego i Spożywczego „ Komunikacji oraz Zjednoczenia podległe tym Ministerstwom

Lp.	Dostawca	Przedmiot umowy	Odbiorca
21	CZ Budowy Maszyn Ciężkich i Biuro Zbytu Urządzeń Technicznych	pompy przemysłowe	objęte rozdzielnikiem Centralne Zarządy wchodzące w skład: Min. Górnictwa „ Przemysłu Ciężkiego „ „ Chemicznego „ „ Lekkiego „ „ Rolnego i Spożywczego „ Handlu Wewnętrznego „ Budownictwa Przemysłowego „ „ Miast i Osiedli „ Komunikacji oraz Zjednoczenia podległe tym Ministerstwom
22	CZ Wyrobów Metalowych i Biuro Zbytu Urządzeń Technicznych	pompy typu Z, Zco, G, PK, D	objęte rozdzielnikiem Centralne Zarządy wchodzące w skład: Min. Górnictwa „ Przemysłu Ciężkiego „ „ Chemicznego „ „ Lekkiego „ „ Rolnego i Spożywczego „ Handlu Wewnętrznego „ Budownictwa Przemysłowego „ „ Miast i Osiedli „ Komunikacji oraz Zjednoczenia podległe tym Ministerstwom
23	CZP Motoryzacyjnego i Biuro Zbytu Urządzeń Technicznych	pompy typu 80 Z 228	objęte rozdzielnikiem Centralne Zarządy wchodzące w skład: Min. Górnictwa „ Przemysłu Ciężkiego „ „ Chemicznego „ „ Lekkiego „ „ Rolnego i Spożywczego „ Handlu Wewnętrznego „ Budownictwa Przemysłowego „ „ Miast i Osiedli „ Komunikacji oraz Zjednoczenia podległe tym Ministerstwom
24	Dyrekcja Przemysłu Miejscowego Warszawa	pompy specjalne typu „Twardowski“	objęte rozdzielnikiem Centralne Zarządy wchodzące w skład: Min. Górnictwa „ Przemysłu Ciężkiego „ „ Chemicznego „ „ Lekkiego „ „ Rolnego i Spożywczego „ Handlu Wewnętrznego „ Budownictwa Przemysłowego „ „ Miast i Osiedli „ Komunikacji oraz Zjednoczenia podległe tym Ministerstwom
25	CZP Maszyn Rolniczych i CHP Metalowego	maszyny rolnicze	CZ Państw. Gosp. Rolnych CZ Państw. Ośr. Maszynowych CRS „Samopomoc Chłopska“
26	CZP Maszyn Elektrycznych i CHP Elektrotechnicznego	silniki elektryczne transformatory aparatura elektryczna spawarki elektryczne	objęte rozdzielnikiem Centralne Zarządy wchodzące w skład: Min. Przemysłu Ciężkiego „ „ Lekkiego „ „ Chemicznego „ „ Rolnego i Spożywczego „ Górnictwa „ Handlu Wewnętrznego Min. Budownictwa Przemysłowego „ „ Miast i Osiedli „ Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Zjednoczenia podległe tym Ministerstwom Dyrekcje Przemysłu Miejscowego

Biblioteka Narodowa SOPOT

Redakcja: PKPG, Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych, Warszawa, Plac 3-ch Krzyży 5, pokój Nr 364

Wydawca: POLSKIE WYDAWNICTWA GOSPODARCZE Przedsiębiorstwo Państwowe Wyodrębnione Warszawa, ul. Poznańska 15

Prenumerata: kwartalnie zł 9.—, półrocznie zł 18.—, rocznie zł 36.—; cena numeru pojedynczego zł 3.—

Prenumerata i kolportaż: PPK „RUCH“ Warszawa, ul. Srebrna 12. Konto PKO I-17293.

Zam. 1434 z dn. 5.2.1951. Ukończono w lutym 1951 r. Druk „Prasa Demokratyczna“, W-wa, Śniadeckich 16.

Cena zł 3.— 2-B-10995